

Schicht-szappan

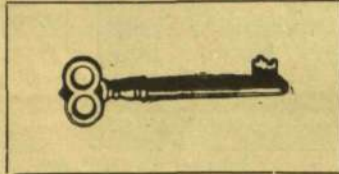
„szarvas“

vagy

„kulcs“

jeggyel

10982

Legjobb, legkiadósabb és ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva!!

Olcso cseh agytol!
5 kilo: új foszfort 9,60 K,
jobb 12 K, fehér pehelypaha
foszfort 18 K, 24 K, hófehér
pehelypaha foszfort 30 K 36 K
Szállítás portmentes, után-
vétél. A kicserélés és vissza-
vétel portmentesítés ellen-
ben megengedjük. 11023
Benedikt Sachscl,
Lobes 279.
Post Pilsen, Böhmen.

Világhírű kintetett olmtól

Quargli.

Az első olmtól pappüzemi sajtó, mely 1830. évben alapított, ajánl saját gyártmányából egy postai küldeményt bérmentve és utánvételt 3 K 70 fillérért. Nagyobb megrendeléseknél a legolcsóbb árak.
JOSEF MELXNER, Olmtól, Bahnh. 10821

VASÁRNAPI UJSÁG

24. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 11

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnévvel) együtt: egész évre 24 korona, félévre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnévvel): egész évre 10 korona, félévre 5. Külföldi előfizetésekre a postai megfizetésű viteldij is eszandó.

1.50 frt. 2 frt. Valódi Roskopf-órák 6 havi próbaidő.

Nikkel v. acél Roskopf-rendszerű frt 1.50
Roscopf-strapaz-óra plombbal frt 2.—
Duplafedélű frt 3.40
Arany-duplé (aranyhoz hasonló) frt 3.50
Valódi ezüst egyfed. frt 3.—
Duplafedélű frt 4.—
Három ezüst fedéllel frt 5.—
Eredeti „vasutas“ Roskopf (nem rendszer.) frt 3.50
Fenti órák a szász Mária cs. kir. birod. sas, szántó, földmves vagy ló dombormívú képével 10 krral drágábbak.

Zenélő ingaóra

71 centim. magas, önmagától a legszébb dalokat, keringőket és indulókat játsza.
Zene nélkül frt 4.—
Ölőművel frt 4.50
Toronyórátíttással frt 5.—
Ébresztő órák nikkellel frt 1.—
Dupla haranggal frt 2.—
Zenélő művel frt 4.25
Kakuk-órák frt 3.40

3. frt. Valódi ezüst Remon-toir-óra es. és kir. fémmelzettel urak, hölgyek és fiuk részére.

Egyfedélű frt 3.—
Duplafedélű frt 4.—
Aranyezüst frt 5.—
Három erős fedéllel frt 6.—
Ezüst páncéllal frt.—90
14 karátos arany 8 forintól felebb,
14 kar. aranyláncok 40 forintól felebb,
14 kar. arany fülbevaló 1 frt 20 krtól felebb,
14 karátos aranygyűrűk közel 1 frt 80 krtól felebb.

„A nagy óragyárhoz“ cég MAX BÖHNEL, órás, Wien, IV., Margarethenstrasse 38. szám. A cs. kir. állambizalmnokok szállítója. — Alapítva 1849. — Kérjen nagy árjegyzéket ezer képpel ingyen és bérmentve. 11086

Nem hálaíratok és elismerő levelek, hanem tények bizonyítják, hogy a máramarosi lilium-arczenő és arczkrém „Szerecsen“ védjeggyel a legutóbbi hetetelennél szépségesebb a kozmetika terén.

Semmiféle ártalmas szert nem tartalmaz. Hozzávaló liliumtej-szappan 1 darab. — 80 kor. Kis tégely arczzenő 1.— Nagy tégely arczzenő 2.— Kis tégely arczkrém 4.— Nagy tégely arczkrém 4.— Lilium-arczpor bármily színben 1 doboz 1.60

Kapható a készítőnél: LÁSZLÓ GÉZA „Szerecsen“-gyógytárában, Máramarossziget. Főraktár: Török József gyógyszerárban Budapesten, Király-utca és Andrássy-ut, valamint a Nádor gyógyszerárban is.

Minden esetben, midőn sóborszesz van ajánlva bedörzsölésül, illetőleg szájvíz, borogatás, toroköblögetés vagy mosdóvízhez való vegyítésre stb. mint elismert csodáshatású szerre a „Szerecsen“ védjeggyel ellátott ugynevezett Salicil sóborszeszre hívom fel figyelmét, hatása kiharadhatatlan. 10820

Kis üveg 1 korona. Nagy üveg 2 korona.

Mindenütt, minden gyógytárban kapható. A háiban és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismerve

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Legjobb hatású rossz emésztésű és a vele együtt fellépő betegségeknél, mint felbőgés, gyomorégés, székrekedés, sav képződés, teltség érzete, gyomorgörcs, étvágytalanság, katarrhus, gyuladás, gyengeségi állapot, felfúvódás stb., stb. Működik mint görcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkaoldó és tisztító szer.

Postán legkevesebb nettó 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.

Kicsinybeni eladásnál a rakitárban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ket-tős üveg 60 fillér.

Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett zöld apécza védjegyre: „Ich dien.“ Egyedül ez valódi.

Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balzsam-gyártmányok viszonteladása törvényileg Ultra van. 10547

OLDSMOBILES

a lehető legjobb a hasonló áru automobilon között.

8 lóerős utazó kocsik.

A 8 lóerős utazó kocsik nagy erővel és gyorsasággal halad hegyen, völgyön és homokos utakon. Kormánykerék, külön ülés, az összes géprészek könnyen hozzáférhetők. Erős, tartós és olcsó. 8 lóerős könnyű kocsik, 8 lóerős utazó kocsik, 10 lóerős családi kocsik, 20 lóerős 2 cillinderes családi utazó kocsik, 10 és 16 lóerős csomagszállító kocsik, 11 személyes omnibusz.

Mielőtt autóbilit vásárolna, kérjen tőlünk katalógust.

OLDS MOTOR WORKS Detroit, Michigan. 11054b

Schreher Gusztáv és Társai Budapest IV., Eskü-ut 6. (15—13.) Garage: VI., Gyár-u. 31. (21—69.)

IGAZI URINÓ arczának, keblének, kezének alapos ápolására használja mindig a világhírű, 1888-ik év óta törvényileg védett Krieger-féle

CRÈME DE MARGUERITET. Kérjen mindig határozottan Krieger-féle.

Eredeti nagy tégely 4 kor. Próbátégely 1 kor.

KRIEGER GYÖRGY gyógyszerár Budapest, VIII., Kálvin-tér. 10670

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL arczbőrszer gyengélkedők, vérszegények és lábhadások számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. 10652

Készítte: Több mint 3500 orvosi vélemény.

J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Egyedüli valódi BALZSAM „Védangyal“ gyógytáról THIERRY A. Pragrada-ban, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Thierry A. gyógyszerész Centifolia-kenőcse

fiájdalomszüntető, puhító, oldó, húzó, gyógyító stb. Legkisebb postai szállítás 2 tégely 3 K 60 fillér. Kicsinybeni eladásnál a rakitárban 1 K 20 fillér tégelyenként. Főraktár Budapesten: Török J., dr. Egger L. I. gyógyszerár: Lugoson Vértés. Közvetlen rendelések czimzendők: „Schutzengel Apotheke“ des A. Thierry in Pragrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Az összeg előzetes deklaráció esetén a szállítás egy nappal előbb történik, mint utánvétellel és az utánvételi pótdíj is megtakarítható, így ajánlatosabb az összeget előzetesen utalványozni és a megrendelést a szelvényen eszközölni és a pontos czimet megadni.

Somatose HÚS-FEHÉRJE. Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-erősítő szer. 10944

Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban.

LENAU MIKLÓS SZOBRA CSATÁDON. — Radnai Béla szoborműve.

Vértés-féle sóborszesz Minden háiban szükséges. 10596

svábföldi jóbarátai is magyarnak tartják. Ő a külföldi nagy irodalmak egyetlen nagy alakja, a ki tudta nyelvünket, Űrésben, természetben, a magyar föld és nép sajátosságainak értésében és átérésében, — még nyelvben is magyarosabb volt, mint nem egy törzökös ősi magyar család tagjai abban az időben, a mult század huszasharmadévi éveiben.

A mi azután költészetét illeti, abban Lenau, a nyelvet leszámítva, magyarabb, mint a mult század elejének nem egy magyar költője. Felismerte és költőileg értékesítette a magyar táj és a magyar élet számos képét akkor, a mikor a magyar költők nagy része még csak kereste a kibontakozás útját a klasszikai és a modern nyugati költészet bilincseiből s az ömlengő általánosságok szűkességéből. Elmondhatni, hogy a magyar pusztát, a csikós- és betyár-élet romantikáját Petőfi előtt egyetlen magyar költő sem juttatta oly költői kifejezésre, mint Lenau. Hány-szor érezzük mi magyarok ellenmondásnak azt, hogy egy-egy költeménye németül van írva! Hány-szor dobban meg bennünk a német rímek hallatára a magyar szív, mint a hogy megdobbant a költőben is! Ha elszakadt is Magyarországtól, nem ment át a határon üres kézzel: gyermekkori benyomásaiban, emlékeiben olyan kincseket vitt magával, melyek lényeglegbesebb részéhez tartoztak. Ha szerette a természetet, magyar földön tanulta meg szeretni; erdő, mező, felhős ég és ragyogó nap-sugár ha fölfedte előtte a természet legbensőbb titkait s legmélyebb mélységeit: az ihlet ez első, szent pillanatait magyar hazájában élvezte.

Természet-szeretétén kívül költészetének másik legmélyebb sajátossága is a magyarsághoz kapcsolja: melankholiája. A fájdalom költője ő, azé a fájdalomé, mely a lelket gyökereiben támadja meg s nem enged neki nyugtot egy pillanatra sem. Az öröm, a vígság ha nagy ritkán meglátogatta, nem bírta neki teljesen átadni magát; elfogta az a sajátos búval-örömmel elegyes érzés, mely sok tekintetben hasonló volt a magyar sírva-vigadáshoz. Az öröm és a bánat határvonalai elenyésztek lelkében, az egyik könnyen átcsapott a másikba, különösen a bánat az örömben. Melankholiával eltelt költők vannak s voltak mások is, de ezt az érzést nem találjuk a magyar költőkön kívül csak nála. Hogy honnan merítette Lenau, azt nagyon nehéz volna meghatározni. Ezt a sírva-vigadó hangulatot megszoktuk a magyar ember különleges faji tulajdonságának tartani, — hogy jutott hozzá a mégis csak német eredetű költő? Vajjon a magyar pusztá lehelte-e lelkébe, vagy teljesen egyéni dolog nála, lelki diszpozíciójának véletlen találkozása a magyar lélekével? A magyar föld átalakító hatásának egyik csodás jelenségét lássuk-e benne, vagy csupán azon kínos ellentétek egyik eredményét, melyeknek harcztere Lenau lelké volt? Ezt eldönteni alig lehet, de sokat töprengeni rajta nem szükséges. Elég, hogy a jelenség megvan s nagyon sokkal közelebb hozza szívünket a német költőéhez, mert olyan elemet vitt költészetébe, melyet igazán megérteni s melylyel vele érezni csak magyar ember tud. A német, vagy bá: mely más külföldi észreveheti, hogy itt egy érdekes, erős művészi hatást keltő lelkiállapotnak lett tanúja, — de szívünk legfinomabb húrjait nem hozza rezgésbe úgy, mint a miénket. Ennyivel is inkább a miénk Lenau; mert a költő nemcsak azé a nemzeté, melynek nyelvén írt, hanem mindazon nemzeteké, melyek költészetét meg tudják érteni.

A mi Lenau költészetében magyaros dolog, az nekünk kedvessé és becsessé teszi, a német közönség szemében pedig okvetlenül az eredetiség s az újság színében kellett, hogy feltűnjön. Hatása jelentékeny része épen ezekben a magyaros vonásokon alapult, s így ebben a tekintetben is sokat köszönhet magyarországi származásának. De viszont adott is sokat a magyarságnak: a mult század első felének irodalmában ő tett legtöbbet a magyarok iránti jóindulat felkeltésére. Magyar tárgyai s magyar tájképei a romantika tetszetős színezetében, az ő költői feldolgozásában meghatották a német szíveket s érdeklődést ébresztettek bennük az iránt a nemzet iránt, melyről a költő oly szépen énekel. S e hatás arra csábított egész sereg más német költőt, hogy Lenauval versenyre kelve énekeljen magyar tárgyakat. Innen van az a gyakori visszatérés a magyar pusztá, a Bakony, a csikós, a betyár és cigány-élet jeleneteinek az akkori német költőknél. A legtöbbnél a magyarság csak a külsőségekben nyilvánul, mert egyik sem volt Lenauhoz fogható költő s egyik sem ragadta meg annyira lelke mélyén a magyarság. De ha másra nem, arra legalább jó hatással volt ez a mozgalom, hogy előkészítette a talajt a mind magasabbra emelkedő magyar költészet megértésére és élvezésére, másrészt pedig a magyar nemzeti és szabadság-törekvések iránt rokonszenvet keltett. E rokonszenv után a német nép liberálisabb gondolkodású rétegeiben általános lett s nem volt teljesen hatás nélkül törekvéseink sikerére.

Ha tehát a magyarság kegyelettel áll Lenau csatáid szobra előtt s magának vallja a költőt, ezzel nem akarja elvitatni alakját a német irodalomtól. A költő csak gazdagabb lesz vele, ha lelke kincseit mennél többeknek osztja szét s a németek iránta való kegyelése sem veszt a miénk által. A szobor felállításával kifejezzük annak a kapcsolatnak a tudatát, mely Lenau hazánkhoz s nemzetünkhöz fűzi, a nélkül, hogy lazítanók azokat a kapcsolatokat, a melyek azzal a nemzettel egyesítik, a melynek nyelvén énekelte. A költészet géniusza, a melynek szobron a költő mögött állva a messzeségbe mutat, a magyar Alföld tájait tárja fel, a honnan egykor elindult útjára, a melynek folyamán a szenvedések töviskoronája, végén pedig a halhatatlanság dicső-fénye jutott neki osztályrészsül. S. A.

IDEGEN ORSZÁGBAN.

Hol vagyok? hol vagyok? Jaj, hova vetődtem?
Micsoda szomorú világ ez előttem!
Idegen itt minden, az ég is, a föld is,
Idegen itt nekem még a levegő is!

Csüggedt lépteimmel akármire tartok,
Nem találok sehohlyan ismerős arcot,
Látom: egyik örvend, a másik meg szenved,
De szívét nem értem sem annak, sem ennek!

Nincs az én hazámból itt egyetlen porszem,
Hírt sem ad felőle itt egyetlen szó sem!
Vig mulatság van ott? vagy temetés tőrja?
Csak az Isten annak a megmondhatója!

Mintha egész élet, a mit eddig éltem,
Pusztá álmoképnél nem volna egyéb sem,
Pusztá álmoképnél, melyet egy lezajlott,
Nyugtalan éj láza a lelkembe rajzolt.

Vagy talán már az én elhagyott hazámban
A kimért életnek idejét lejártam,
S kezdeni új életet, új formára szabva,
Átköltöztem volna egy másik csillagra?

Úgy kell lenni, úgy, úgy, nem lehet másképpen!
Ez az élet nem az én valódi életem,
Az a másik volt az, ez csak üres álom,
Mit egy jámbor halott lát a másvilágban.

Minden azt mutatja, hogy meg vagyok halva,
Hogy ez a hely itt a halál birodalma.

Egy lehetne csupán, mi ellene szólna:
Hűség párom, ha mellettem nem volna.

De itt is velem van s bús vándorlásomon
Épp oly híven kísér most is, mint egykoron;
Árnyéknak hinném, ha fényes lehetne
Az árnyék a testnél, a mely azt vetette.

Ő vele bolygom itt az idegen útát,
Visszaálmodozva az elveszett múltat;
S buzgó könyörgéssel kérve a jó Istent;
Ebből a halálból támaszszon fel minket!

Csak még egyszer lássam szép hazám határát,
Ligetes mezői vadvirágos táját,
Lengő délibábját, mit a róna fölvet,
Keresű tornyait, mik messze tündökölnék!

Csak még egyszer halljam, a mint régebb zengett,
Zengeni dalait szép szülőföldemnek,
S langyos estén, az éj míg álomra szólt,
Srdögálni méla pásztortilinkóit!

Csak egyszer, még egyszer! Azután nem bánom,
Hadd kezdődjék ismét örök vándorlásom;
Sorsom ellen, ha már végzetem így adta,
Zúgolódnai többé nem fogok miatta.

Békén fogom várni, míg a nagy távolnak
Végtelen idői csendesen lefolynak,
S abban is megnyugszom, ha az ítéletkor
Hozzám az Isten majd következő szól:

«Te a halálban csak menj úton tovább,
Neked nem szólnak a megváltó harsonák:
Midőn a hazádat egykor visszakérted,
A feltámadásból kivettéd a részed.»

Jakab Ödön.

PÜNKÖSDI RÓZSÁK.

Ha az ember az embernek
Hint majd útján rózsaszálát
S feltűri a forró könnyet,
A mely bágyadt arcán szárad;

Ha majd nemcsak erdőn, réten
Szórja a nap fényét szíjjel,
De oszlik a lelkekből is
A sötétség szerte-szétjél;

Ha majd nem lesz gondtelt hajlék
S nem lesznek majd redős arczok
S nem küzd majd az emberiség
Vérbe fűl, gyilkos harcztól;

Ha minden gyilk együtt dobban
S összefűzi majd a jószág:
Ez lesz igaz ünnepek,
Szép pünkösdi piros rózsák.

Feleki Sándor.

LENAU DALAIBÓL.

Magyarhonban.
Magyarhonban, messze délen,
Kis falu áll egyedűl,
Lombzúgás közt, erdőszélen,
Áldás lengi azt körül.

Falu végén egy szerény lak
Pihenésre hívogat,
Szűk négy fala e kis háznak
Rejti szívvilágomat.

Az ablaknál elmerengve,
Lilla szép alakja áll
S mintha bús vágtyól epedne,
Sóhajtatása messze száll.

Vólnál enyém . . .

Vólnál enyém, szép volna ez az élet,
Mely így a meddő harcztól gyászporondja,
Kínos keservvel szívem vért ontja,
Panaszra, végzet, gyakran szállok véled!

Mosolygva tíróm száz baját é letnek
S nem érint semmiféle borzalom,
Csak egy miatt keseregek sorsomon,
Hogy nem mondhatlak soha az enyémnek.

Barát Armin.

1864-ben, Londonba érkezése után készült felvétel.

VÁMBÉRY ÁRMIN DERSVÍZ-RUHÁJÁBAN.

MÁSODIK KELETI UTAZÁSOMBÓL.

Vámbéry Ármin emlékirataiból.

A midőn Perziába való utazásom közben, odahagyva Mukhlisz Emin pasának, Trapezunt kormányzójának vendégzerető hajlokát, egy kis kereskedelmi karavánal lassan léptetve tartottam fölfelé a Pontusz-hegység emelkedésén és rávettem pillantásomat a távolba vesző tengerre: először éreztem, hogy szívem összeszorul és lelkemben a kalandok vágya először kelt tusára vállalkozásom bizonytalanságának és veszedelmeinek riasztó érzetével. Szép tavaszi nap volt. A propontuszi hegyek közt az első állomásig vívó egész útam fenséges képe és csodás természeti szépségei lassankint elűzték komor gondolataimat és már-már győzedelmessé vált bennem a rajongás. De midőn estefelé betértem a karavánseráj utálatos, piszkos fülkéjébe, aztán leterítettem a pusztá földre szőnyegemet és fáradtan az első lovagló út vizontagságaitól, magamnak kellett elkészíteni sovány vacsorámat, akkor erőt vet rajtam helyzetem fagyos komolysága és első ízben éreztem a különbséget a rideg valóság és a rózsás ábrándok között. A rizskása, melyet főztem, megkommasodott; a zsír avas volt s a kenyér, melyet hozzája ettem, a legélvezhetlenebb fajtából való volt a között, mely török földön valaha ennem adatott. Éjjeli szállásom a hideg földön minden volt inkább, csak kényelmes nem volt és hogy még is mélyeséges álomba estem, azt csak első lovaglásom fáradalmának köszönhettem. Ez első hosszú lovaglás gyötrelmes hatását két vagy három napig megéreztem minden porozikámban. A Trapezuntból Erzerumba vívó út, Szamarkandig tartó hosszú lovaglásom és gyakorló iskolája, egyáltalán a legkínosabb út volt, melyet valaha jártam, mert mindenek előtt ezen kellett hozzátörődnöm öszvérhajcsárok által álló durva, piszkos és vakbuzgó utitársaim kíséretéhez, és a mi még ennél is jóval borzalmasabb volt, ezen kellett hozzászoknom a férgékhez, melyektől nyüzsgött minden éjjeli szállásom. Erzerumba érve, hol egykori főnököm, Daim Husszein pasa, a katonai kormányzó, látott magánál vendég-szeretettel, részem volt újra némi pihenésben. Ez az áldott lelki ember, a vallásos titkoszerepesség lelkes hitvallója, erősen meg volt győződve bokharai utazásom szent céljairól és hadsegédével, Hidajet efendivel együtt órák hosszáig tartó oktatást adott a különböző rendek és főkép a nakisbendiek rendjének mivoltáról, mert ezeknek volt az alapítója az a szent, kinek sírjához zarándok-útam elvezérel. E háznál való tartózkodásom közben ismerkedtem meg egy merőben eredeti módjával annak, hogyan lehet a babonát a rendőrség szolgálatába állítani. A pasa elvesztette drága gyémántos gyűrűjét s mert azon a napon nem tette ki lábát a házból, jogos volt a fölveése, hogy megkerül, ha csak el nem orozta egyike az ő nagy számú szolgálóinak. Minthogy minden kutatás hiábavaló volt, Hidajet efendivi egy csoda-

tevő sejkhet hivatott magához. Ez leült a ház nagy előcsarnokába, hova már előbb az egész háznépet összehűsítették. Ott volt a pasa is egész kíséretével. Én türelmetlenül vártam az előkövetkezőket, mikor a sejk, törökös módon keresztbe vetett lábain ülve, egy fekete kakast vett elő a köpenyge alól és az ölébe téve, felszólította a szolgálókat, hogy vonuljon el sorra előtte mind, simítsa meg tenyerével gyöngén a kakast, a kezét pedig rejtsé tüstént a zsebébe, mert — így szólt a sejk — a kakas menten el fogja árulni a tolvajt egy kukorításával. A mikor a szolgáló mind elvonult már a sejk előtt és a kakast megérintette, a sejk mindenkit sorra felszólított, hogy mutassa meg neki a kezét. Valamennyi kéz fekete volt, egynek a kivételével, mely fehér maradt s melynek gazdájában a tolvaj kilétezt nyomban meg is állapították. Mert a kakas tolla be volt hintve korommal s mivel a tolvaj, attól való féltében, hogy elárulja magát, nem merte megsimítani, a keze fehéren maradt és bűnössége miatt, természetes módon, kivilágolt. A tolvaj elvette büntetését, a sejk meg a jutalmát.

A pasa házában és egyáltalán Erzerumban való tartózkodásomnak sok kellemes oldala volt, de kényelme annál rosszabbul esett, mert az örmény fensikón át a perzsa határig vezető út a legfárasztóbbak egyike az ázsiai utazónak. A szegényes örmény házak — jobbra földalatti odú valamennyi, a vakondtúrásokhoz hasonlatos — egyetlenegy helyiségből állnak, melyben a lakó együvé van szüfolva tíz vagy húsz bivalylyal. Örökre felejtethetetlen lesz nekem az első éjszaka, melyet együtt töltöttem a rozszagú állatokkal, melyeknek társaságában a végletekig gyöttri az embert a gőz, a hőség és a féreg. Az ilyen gőzfürdő után pompásan hat az elerneyed idegekre az örmény főnsik fagyos reggeli levegője; az ember azt sem tudja, hova legyen gyönyörűségében az Isten szabad ege alatt és utjongva szívné magába a levegőt, ha a kis karavánt még inkább mint a magános utast, nyomom nem kísérné a félelem a kurd rablók miatt, kiknek hazája a Köroglu-hegysorosnál kezdődik.

Ilyen lélekállapotban estem át a Dagar hegyen a kurd rablók által akadt első kalandomon. Ez volt a tűzkeresztségem; de forróság helyett jéghideg borzadály futott végig tagjaimon, midőn örmény utitársaim könyörgésére, kiknek értékes árumálháit már lerakták a reánk tört rablók, kénytelen voltam felcsapni a gyöngék védőjének és pisztolylyal a kezemben felrohantam a magaslatra, hogy kérdőre vonjam a vakmerő utonállókat. Szép erény a bátorság, a férfias elszánás és a halálmegevetés, — gondoltam magamban — de nem mindig születik vele az emberrel, mert meg kell azt tanulni és szokni kell hozzája. Meglehet ugyan, hogy a dagadó kebel, a bátor tekintet és az ereiben vadul keringő vér, e kétségtelen jelei a bátorságnak, természetes következtése a többé vagy kevésbé heves vérmérsékletnek, de azért mégis csak a szükség volt és lesz minden időben az a nagy mester, ki ott őri művészetét az ép és erős férfilelekben! Ez volt a gondolatom a kimerültségnek abban a pillanatában, mely idegerőmnek túlságosan erős és szokatlan megfeszítésére következett. A Dagar-hegyen átélt epizód

után sok más támadás és meglepetés ért meg későbbi utazásomon, s végezetül annyira vittem, hogy bátran a szemé közé néztem minden veszedelemnek, a nélkül, hogy gondoltam volna a halálra; de ragaszkodtam ahhoz a meggyőződésemhez, hogy az ember hősnak nem születik, hanem azzá nevelődik s hogy a fokozatos megszokás fegyvert szorít a legfélelmebb szobatudós öklebe is, láttára a fenyegető életveszedelemnek, és idővel bősor oroszliánna teheti az önvédelemben. Ilyeténképen és nem másképp támad a személyes bátorságnak néha fennenediesért hatalma. Voltaképen az önfentartás ösztöne az a forrás, melyből a hősiesség fakad és a testben erős ember ritka eset, ha nincs birtokában ennek a szükségszerű lelki tulajdonságnak.

EMLEKEIM A SZABADSÁGHARCZ IDEJÉBŐL.

1847—1850.

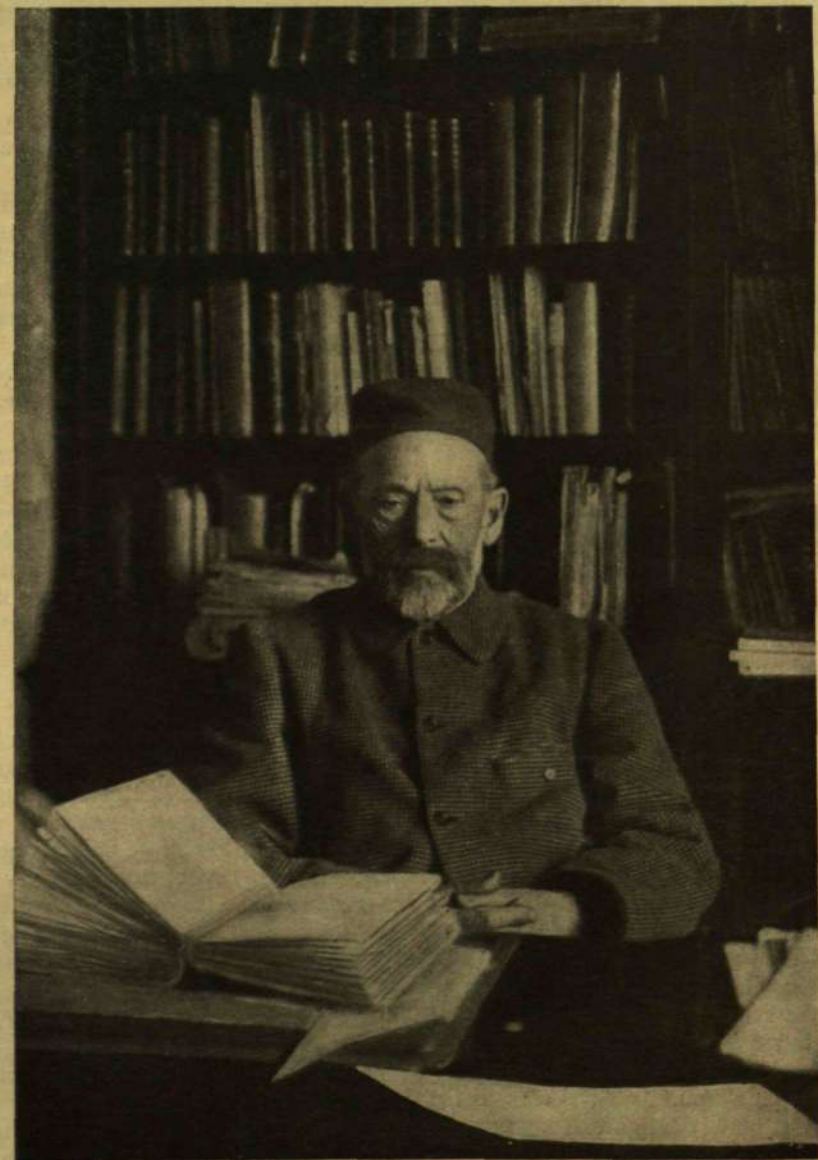
(Folytatás.)

Irta Fanghné Gyujtó Izabella.

XVII.

A pünkösdi királyság.

A mi ezután következett, az örömmámor végtelennek látszó lángolata volt. Háznak nyitott vendégfogadója volt a magyar látogatóknak, mindig terített asztallal, határ nélküli sziveslátással. Sok nevezetes ember megfordult ott, a többek közt Czech tábornok, ritkaság barna, még fiatal ember. Vele volt öreg anyja, huga Katicza, himlőhelyes lány, a ki mindig zöld bársony szoknyát, ezüstszinóros, vörös bársony dalmányt viselt és Zinka, egy szép romániai asszony, a ki rajongott a daliás tábornokért és ennek a családjához számította magát. Berde Mózes, a székeleky kormánybiztosa is mindennapi vendégünk volt és megfordult a házuknál Csányi László is, kit a kormány a kincstári ügyek vizsgálatára küldött Szebenbe. A hírneves kormánybiztos az első percztől kezdve élénk rokonszenvvel viseltetett édes

Legújabb fényképfelvétele után.

Vámbéry Ármin

Az áru- és értéktőzsde.

Az osztrák-magyar bank.

A SZABADSÁG-TÉR BUDAPESTEN. — Balogh Rezső félvétele.

apám iránt s a hivatalos ügyeket átvizsgálva, őszinte méltánylással nyilatkozott apám magatartása fölött, ezzel busásan kárpótolva őt a kiállott kellemetlenségeikért.

— A mit te tettél, barátom, — szólott hozzá többek jelenlétében, — az felé a csatában tanúsított hősiességgel. Az én gondom lesz, hogy méltó jutalmad el ne maradjon.

Együtt szerkesztettek aztán egy proklamációt, a melyről Kossuth még sok évvel azután is megemlékezett és mikor az a szerencse ért, hogy Turinban nagy száműzöttünket meglátogathattam, a kormányzó méltányoló elismeréssel szóló papírról.

Képzhető, milyen büszkévé tett engem ez az elismerés és milyen boldoggá öreg édes apámat, mikor ezt neki elmeséltem.

Apám egy memorandumot írt, a melyben alaposan ismertette az erdélyi bányászati és kincstári ügyeket s Csányi megígérte, hogy személyesen fogja benyújtani a kormányzóknak.

Ezalatt vig élet folyt Szebenben. A tisztek fényes bálakat rendeztek. Egyet az összes tisztikar adott, egyet Czech tábornok, egy harmadikat Iház Dániel Vöröstornyon, a hova a szoros védelmére volt kiküldve.

Meghívták ezekre a Szebenben tartózkodó magyarokat mind, sőt a még ott maradt zász elöljárókat is; ezek — félszóból — szintén elmentek ugyan, de meglehetősen hidegen viselkedtek a magyarsággal szemben.

A bálkirálynő, nemcsak mint legszebb asszony, de mint leglelkesebb honleány is, anyám volt. Ott tanult meg a magyarországiaktól csárdást táncolni; e tánc Erdélyben azelőtt nem volt ismeretes.

Minket is elvitte a Szeben első ostrománál elesett gróf Mikes Kelemenét a Stránzsamentben tartott gyászmisére. Ez is szép ünnepély volt. Milyen kíséretben részesültünk! A fényes egyenruhájú tisztek egész csapata lovagolta körül kocsiinkat s a vizaknai magyar pap szép, lelkes beszédet tartott Mikes és a többi elesettek felett.

A magyar tisztek között nekem is akadt egy jó pájtásom. Az egyik váradi tisztakörműt mutatót be egy lángarézű kis fiút, a kis Dobozi.

— Tizenöt éves, — mondta — és máris több csatában harcolt, Piskinél kitüntette magát s az öreg hadnaggyá lépett elő.

A szülein összevissza esőkölték, ölelték, én pedig nagyon meg voltam lepve, mikor ennek végeztével leoldotta a kardját és odajött hozzám

zám a dobogóra, a hol az én babaházam, többi játékaim, képeskönyveim álltak. Leültünk oda ketten és jó ideig kedélyesen eljátszogatunk együtt.

Másnap két honvéd tele ruháskosár játékkal állított be, Dobozi hadnagy megbízásából.

XVIII.

Fényes kilátások.

Egy napon kedves vendégünk jött, Pálffy János, anyám anyai nagybátyja, a székelység kormánybiztosa.

— Pompás ajándékok hozok számotokra, — mondá, — különösen a te számadra, Lajos. Csányi valósággal beléd szeretett, bányászati tudományodra sokat tart és addig dicsért a kormányzóknak, hogy ő kinevezett az összes erdélyi só-bányák igazgatójának, Kolozsvár székhelyre, a hová rögtön el kell utaznod a hivatal szervezésére.

Ez a hír — bár előre sejtettünk ilyesmit — nagy örömmel töltött el mindnyájunkat. A nagy megtiszteltetés, a fényes állás! S az a boldog érzés, hogy itt hagyhatjuk ezt a szász fészket, a hol annyi bosszúságot kellett kiállanunk!

Apám már másnap elutazott, mi pedig csomagoláshoz fogtunk. S ez nem volt csekély munka. Akkoriban nem voltak kipárnázott bútorkocsik, a melyekbe csak úgy beköltözik az ember, mint egy szobába, de még vasút sem volt.

Nagy, ötlovas szász szekerek pótolták ezek helyét s hogy a hosszú, döcögős úton össze ne törjék a holmi, mindent gondosan be kellett csomagolni papírba, szénába, lúdkába. S nekünk rengeteg sok volt a mindenféle czokmókunk. Tíz nagy szekér indult útnak vele, mihelyt édes apám tudatta, hogy fogadott lakást.

Néhány nap múlva apám is értünk jött, aztán befogtak a régi hintóba és búcsút véve szebeni ismerőseinktől, útnak indultunk. A tisztek katonai kíséretet akartak az útra mellénk adni, de apám biztosította őket, hogy ez felesleges, az út egészen biztos, ellenség sehoh, Bem egész Erdélyt megtisztította tőle. Így aztán a legjobb hangulatban indultunk útnak.

Útközben sem történt semmi nevezetes, a háborús idők nyomát csak itt-ott egy leégett kunyhó, vagy a falvak néptelensége hirdette, de hisz ez akkor olyan megszokott volt, fel sem tűnt az embernek.

Mikor Nagy-Enyeden, Felvinczen mentünk keresztül, apám behúta a kocsii függönyeit.

Minek a szomorú látvány, mikor rövid időn mindez felépül, fényesebben, szebben, mint volt azelőtt.

S hogy elvonja a figyelmünket, elmondta, hogy szép, nagy lakást vett Kolozsvárt a Rhédeiháznál, közvetlen a Fő-tér közelében. Hogy látta nagyanyámat, a ki már sokkal jobban van és alig várja, hogy minket láthasson.

Az éjet Tordán töltöttük, ott találkoztunk Róza szüleivel, de bizony azok ott olyan szűkös körülmények közt éltek, hogy jobbnak látták szüleim a lánykát tovább is magunknál tartani.

Másnap délben kellett volna megérkeznünk Kolozsvárra. A bányabükki hegyen azonban a kocsii egyik kereke eltörtött. Gyalog kellett a meglehetősen távoli fogadóig mennünk, a hol segítséget reméltünk. Apám emlékezett, hogy ott a posta mellett kovácsműhelyt látott, tán akad, a ki megreperálja a kerekünket.

Nem akadt. A kovácsműhely ugyan megvolt, de a kovács már régen elment a honvédekkel, tábori kovácsnak. Az öreg postamester felajánlotta a maga kis bricskáját nekünk, egy ökrös szekeret meg a podgyásznak, üresen tán a kocsii is bevászoroghat három kerekével a városba, tekintve, hogy az egész út lejtől áll. Így aztán végre, kerülő utcákon elértünk Kolozsvárra, a lakásunkra. Másnap rögtön felkerestük nagyanyámat. Egy kedves tisztviselő-családnál kapott nemcsak ellátást, hanem barátságos gondozást és gyöngéd ápolást is. Már jobban érezte magát, csak minket várt, aztán készült kimenni Kolozson lakó leányához, hogy ott töltsse a nyarat s a jó sósfürdőn megerősödjék.

Könnyei közt mesélte el a mindszenti ház pusztulását, egyes részleteket az enyedi borzalmas katasztrófából és az ő menekülését.

Még készen sem voltunk a berendezkedéssel, újra megjelent nálunk Pálffy kormánybiztos nagybátyám, a legjobb kedélyben, tele fényes reményekkel.

— Soh'se fárassz magadat édes húgom, — szólott anyámhoz. — Ittléteket úgy sem tart sokáig, úgyünk fényesen közeledik a végkifejledéshez. Idelenn Bem kitakarította az ellenségtől az erdélyi részeket, Magyarországon Görgei, Perczel, Damjanics aratja egyik győzelmet a másik után, a miénk már Budavára is, a kormány visszaköltözik Pestre és tégedet, Lajos, a kit a bányászatról írt memorandumod folytán a kormányzó nagyon megkedvelt, nemsokára

kinevez a magyarországi összes sóbányák igazgatójává. Budán lesz a lakásod. Kár lesz oda felcipelni ezt a sok lim-lomot, el kell adni mindent s ott újat szerezni.

Úgy is történt. A mint apám megkapta a kinevezését, nagy árverést rögtönöztek. Eladták mind, a mit a tíz száz szekér hozott, anyám alig tudott annyira menni, hogy az ezüstjét, fehérneműt, ágyneműt megtartsa. Akkor még csak Szolnokig volt vasút, nagyon messze esett tőlünk Pest-Buda.

Ettől fogva aztán apám csak várta, várta az elutazásra való rendeletet, a mely még mindig késett. De hát annyira bizott a jövőben, hogy aggodalomról szó sem lehetett. Nálunk ebben az időben csendesség volt, Kolozsvár a béke nyugodalmas képét mutatta, a várost magyar katonaság tartotta megszállva, csatahírek nem jöttek s mindnyáján megkönnyebbültünk.

Mi is csendesebben éltünk, mint a szebeni izgatott napokban, háztartásunk visszatért rendes medrébe és engem befogtak a tanulásra. Francia nyelvemestert, zongoratanitót fogadtak mellém. A magyar tárgyakban apám oktatót, kézimunkát, németet anyám tanított. Így az időm meglehetősen el volt foglalva.

A Király-utczában, a gróf Bethlen-háznál volt a honvédtisztú kaszinó. Közel oda laktak Földváryék, nevelt gyermekekkel, az én jó barátaimmal. Az okos Pali persze itt is mindent tudott, mindenkit ismert. Mikor egyszer együtt járkáltunk, a kaszinó erkélyén a többi tisztek között egy sima, barnaképi fiatal főhadnagra figyelmeztetett minket, leányokat.

— Látják, az ott Bányai Gyula néven honvédtiszt — mondta. — De igazában leány és úgy hívják, hogy Bányai Juliska.

Később aztán még sokat hallottam erről a vízes magyar nőről, kinek az élete regénynek is beillik.

XIX.

Múlt remények, fájó csalódások.

A béke nem soká tartott. Mi ugyan csendesen éltünk Kolozsvárt, de kívülről nyugtalanító híreket kaptunk. A hadiszerencse, a mely oly sokáig kedvezett nekünk, kezdett ellenünk fordulni. A túlyomó ellenség, a kimerülés, betegség, szükség, minden ellenünk fordult.

Szomorú hírek jöttek, vesztett csatákról, folyton beözönlő újabb orosz seregekről. Magyarjaink a szörnyű nagyszámú ellenség-

gel szemben is hősileg viselkedtek, több csatában megverték az egyesült orosz és osztrák hadsereget.

Egy új szövetségesünk is akadt: a kolera. A forró nyári napok meghozták ezt a szörnyű betegséget, a mely a mindenféle nyers dolgokkal táplálkozó muszkák között irgalmatlanul dühöngött. Már-már arról beszéltek, hogy a császár visszahívja katonáit, melyek úgy hullottak, mint őszszel a légy.

A sok temetetlen halott megfertőztette a levegőt, a kolera a mieink közt is kiütött, az oroszok pedig nemcsak itt maradtak, hanem még újabb seregeik is érkeztek.

Bemet is elhagyta szerencsecsillaga. Hiába, akkora többség ellenében a legnagyobb vitézség is hiábavaló. Az oroszok győztek itt is, ott is. Bem genialis vezér népszerűsége ezzel nagyot szállt.

Az Erdélybe tört új orosz seregek ellen fordul, de hiába küzd, harcok emberfeletti erővel. Elvesztette a segesvári csatát és ebben elvesztette kedves fiát, a mint Petőfit nevezte, a magyarság pedig elvesztette nagy költőjét.

Aztán jött Világos. Ez a végső csapás, melynek híre a villám gyorsaságával jutott el hozzánk, végkép leverte apámat. Izgatottan, szó-talanul járt alá és fel, végig a szobákon, órák hosszan, napokon át. Attól féltünk, elveszti az eszét.

Kolozsvárt még minden csendes volt. A katolikusok Nagy-Boldogasszony ünnepére készültek és zenetanárom, a ki regens cori volt a piaristáknál, énekes misét rendezett. Már régebben megígérte, hogy elvisz magával, megmutatja a pompás új orgonát s hogy apámat is szórakoztassa, rábeszélte, hogy jöjjön el ő is. Látva, hogy nagyon vágyom s mivel egyedül nem akart bocsátani, beleegyezett.

Korán mentünk, hogy megnézhessük az orgonát. Később kezdett telni a templom, megjöttek a zenészek, énekesek, megkezdődött a mise. De az első énekszám meg el sem hangzott, a hivek közt oda lenn halk moraj, mozgás támadt, mire mint hullámzó tenger kezdett kavarogni s a templomból kifelé tödülni a népség. A moraj hangot öltött, hozzánk is feljutott:

„Jönnék a muszkák!”
Apám megragadta a kezemet s rohantunk lefelé a szűk lépcsőn. Szerencsére elsőnk voltunk és veszedelem nélkül lejutottunk. Futva mentünk a mostani New-York szálló szegletéig;

tovább nem lehetett menni, mert már vonult be a roppant orosz sereg.

Apám a bolt legfelső lépcsőjére állított, hogy a népség el ne tiporjon. Onnan néztem végig a muszkák bevonulását.

Körülöttünk beszéltek, hogy a magyar sereg már előbb kivonult, így az oroszok háborítatlanul foglalták el a várost.

A mi ezután jött, csak gyász volt és szomorúság.

Egy napon — épen reggelinél ültünk, — Anikó állított be, halványan, mint a fal, és remegő ajakkal jelentette, hogy apámat keresik.

Apám kiment a másik szobába, de csakhamar visszajött, csak annyit mondván, hogy ha ebéd idejére vissza nem tér, ne várjuk. S ezzel búcsúzás nélkül távozott.

Utána futottam, de gyöngéden visszatartott. Láttam, hogy anyám és Anikó sokat mondón összenéznek, halkán beszélnek valamit.

— Hova ment édes apám? — kiáltottam rémülten.

— A hivatalba, — mondta Anikó.

— Nem igaz! — kiáltottam. — Nem hiszem! — Miért ne hinnéd, gyermekek? — szólott anyám. — Oda kellett menni, hogy az új emberek számba adja a hivatalt.

Ez valószínűnek látszott előttem. Lecsendesedtem egy kissé.

A mint az idő tel, rosz sejtelmeim ismét elfogtak. Anyám igyekezett nyugodtnak látszani, tett-vett a szobában, dologhoz is fogott, engem is elküldött, tanuljam meg a francia leckeimet; nem ment sehogy, nem járt ott az eszem. Az ebédet feladták, leültünk melléje, de nem tudtunk enni.

— Az urnak el kell tenni az ételt — szólott anyám s azzal felkeltünk.

Három órakor eljött zenetanitóm, az öreg Buricska, leültem a zongorához; a kezem úgy reszkedett, a szemem előtt csak úgy táncoltak a kóták, nem tudtam játszani. S az öreg ur, a ki máskor minden kis hibáért szigorúan rám szólott, most nyugton hagyott.

Egyszerre nyílt az ajtó, apám lépett be. Hangos örömkialtással rohantam feléje, ugrottam a nyakába.

— Csak eréd, kis lányom — szólott lefejtve magáról. — Eredj, tanulj szépen, megharagszik a tanár ur — s a mellékszobába sietett.

Szót fogadtam, de lehetetlen volt játszanom, hanem leborultam a kótatartóra s keservesen

1905. június 1-én felvett fénykép.

PRIELLE KORNÉLIA 80-IK SZÜLETÉSE NAPJÁN A MARGIT-SZIGETEN LUX TERRA KISÉRETÉBEN.

sirni kezdtem. Az apám arcáról nagyon elszörnyítő dolgokat olvastam.

Azt hiszem, az öreg tanár is értette a dolgot, mert gyöngéden elvonta a zongorától, azt gondosan betette, a kezével végigsimított a hajamon és résztvevő hangon mondta:

— Menjen, gyermekem, bucsuzzék el az apjától, mert úgy lehet elutazni.

Csakugyan úgy látszott; mert odabenn csomagoltak, anyám egy szekrényből fehérneműt szedett elő, Anikó egy kis büröndbe rakta, apám pénzt vett magához s mindent lázas sietéssel, szót sem váltva tették.

Mikor készen voltak, apám futólámpa megcsókolt anyámat, engemet és azzal hátra sem nézve, elsieltett.

Utána szaladtam, de az ajtóban két sisakos katona elálta az utamat. Anyám az ablaknál állott, hozzá mentem; a ház előtt rozoga, szénaülésű faköszekér állt, az első ülésen egy ismerős ur ült, Tompa Imre, mellette egy sisakos katona, szuronyos puskával, a hátsó ülésen apám foglalt helyet, mellette egy másik katona... Most már tudtam: apám fogoly volt!...

(Folytatása következik.)

A SZABADSÁG-TÉR BUDAPESTEN.

Városrendezés szempontjából ma Budapestnek egyik legszebb tere a Szabadság-tér. Gyönyörű újonnan épült paloták fogják körül a szabályosan tagolt tereket, hol nem is oly rég az óriási terjedelmű Új-épület kopott falai állottak. A kiépítés óta, mikor fővárosunk gyors fejlődésnek indult, új utcák, egész palotasorok nőttek ki a földből, s egyre-másra tüntek el azok a régi Budapestre jellemző épületek, melyeket a legújabb nemzedék már csak az apák visszaemlékezéseiből ismer, — a kilenczvenes évek közepéig tartott az építkezési föllendülés s a lakosság szaporodása, a műveltségi viszonyok haladása alig három évtized alatt modern nagyvárost csinált Budapestből. E páratlanul gyors fejlődésnek a főváros ötélik kerülésében, a Lipót-városban legfőbb akadály volt az Új-épület, mely sokáig elzárta a körülötte torló utcák forgalmát, s azokkal a gyászos emlékekkel is, melyek a szabadságharc leveretése utáni idők-

ből hozzáfűződnek, nyomasztólag hatott. Fontos érdekek kívánták tehát, hogy elkerüljön helyéről, s ma hiába keresnénk egy követ is, a mely e szomorú épületomb emléket hirdetné. Helyén egész kis városrészt találunk, modern izlés szerint épített palotákkal, s azt a tágas, kis parkokkal diszített teret, mely a negyvennyolczas idők eseményeire emlékeztetve, Szabadság-tér nevet kapott. A téglány-alakú térbe torkoló utcák közül négy egy-egy 48/49-iki honvédtábornok: Aulich, Perczel, Vécsy, Kiss Ernő nevét viseli.

Mai számunkban érdekes fényképfelvételeket mutatjuk be a Szabadság-tér látképét, melynek balkéz felőli oldalán áll a tőzsde új épülete, s vele szemben az Osztrák-Magyar Bank palotája. Mind a kettőt Alpar Ignác műépítész tervezte. Megemlíthjük még a néhai Meinig Artúr tervei szerint készült Adria részvénytársaság épületét, a Dungszy-féle házat s a magyar államkincstár palotáját. A kép látványának végén álló bérház pedig azért érdekes, mert oromzatában a szabadságot allegorizáló szoborcsoportot foglal helyet Kossuth, Petőfi, Jókai s több más szabadságharcos szereplő alakjával. Eddig ez az egyetlen nyilvános szobormű a fővárosban, melyen ott látható Kossuth Lajos alakja.

PRIELLE KORNÉLIA 80 ÉVES.

A magyar színpad kedves, szeretetreméltó nagy művésznője, Prielle Kornélia június elsőjén teljes egészségben és jó kedvben megérte nyolczvanadik születésnapját. A Margit-szigeten lakik most s ott ünnepelték a művésznőt nagyszámú tisztelői az író- és művészvilágból, az előkelő társaságból. A kitünő művésznő, a Nemzeti Színház örökös tagja, ma is megtartotta derült, meleg kedélyét, mely oly kedvelté tette a színpadon kívül is. Hajlott kora kellemlenségét vidáman tűri s mindazokat, a kik fölkeresik, földerítő vonzó lényével. Hatvan-négy éve már, hogy a színpadra lépett, azóta minden megváltozott körülötte, csak az ő lelke őrizte meg mind e változásokban egyforma üdeségét. Ifjú korában végig élte az akkori magyar színész-élet minden viszontagságát, kortárs volt az úttörő nagy művészeknek, a siker általánosan hozzá szegődött s nem hagyta el késő öregkorában sem; a mai nemzedék ép oly lelkesen tapsolta még nemrég is, mint apai és öregapái. Szinte kivételes helyet foglal el művészi életünkben, melynek közszeretben álló matronája. Ez a közszeret nyilvánult mostani ünnepelésében is, a melyen kis gyermekek, felnőttek egyaránt részt vettek, elhalmozták virág-lal, köszöntéssel, üdvözlő levelekkel.

A RÉGI PESTI VÁSÁR.

Ezelőtt száz, százötven évvel alig sejtette valami a régi Pest utcáin és épületein a mai hatalmasan terjeszkedő világvárost. A mult emlékeinek nyomait alig találók meg a mai Pesten. A közelmúlt idők emberei előtt ismert legrégibb emlékei közül a régi Pestnek a már lerombolt Kuria épületét akkor vásárolták meg a Szeleczky-örökösöktől s ugyanazon időtájtban, a XVIII. század közepén ment át Esterházy Ferenc korlátnok dunaparti palotája a ma is fennálló pianista gimnázium tulajdonába. 43.000 forintért vette meg a rend a hivatalánál fogva Bécshez kötött Esterházytól a hatalmas épület-tömböt, melynek belső udvara ma is régi alakjában van meg, s mely azelőtt báró Vetter Borbálé volt. A vételnél azzal a kiköté-

ssel élt a város, hogy jövőre a rendnek nem szabad évi díjért ellátást adniok a tabularistáknak s a királyi kuria tagjainak, a mivel eddig nagyon rontották az ilyesmire rászorult szegényebb polgárság keresetét.

Szinte hihetetlenül hangzik, pedig tény, hogy Kossuth-utca már a XVIII. században is létezett Pesten, persze nem vetekedhetett a mai fényes és divatos déli korzóval, nem is azon a helyen feküdt, a hol ma, hanem valahol messze kint a Dohány-utca és a Rókus-kápolna között s valószínűleg Kossuth Sámuel uramnak köszönhetné nevét, a kinek háza, istállója, fészere volt ott, mely utóbbi e század végén egy nap kigyuladt s földig égett.

Milyen volt abban az időben egy pesti vásár? Kisértsük meg pontos levéltári adatok és följegyzések nyomán rekonstruálni a külső képét.

A régi Pesten a vásárokat a város falain belül tartották s csak a XVIII. századtól kezdve indította a mind élénkebb fejlődő forgalom s az épületek közelségéből eredő tűzveszély félelme a hatóságot arra, hogy a vásárosokat a Váci-kapun kívül telepítse ki, tehát körülbelül a mai Deák-tér és Váci-körút környékére, az akkori Hakker-ház táján. Innen kezdve bontakozott ki a vásárosok hosszú sora, a sátrak, szekerek végtelen tábora föl a kerepesi-úti vámházig, onnan kétfelé ágazva egyfelől a Rókus-kápolnáig s túl azon az úgynevezett 'lóniáig', — másfelől a Hatvani-, Magyar- és Kecskeméti-kapu mentén ki egész a Dunáig. Impozáns látványt nyújtott így egy hajdani pesti vásár már csak óriási kiterjedésével 'is, nem véve számításba a köröskörül zajló pezsgő életet.

A vásár központja természetesen a Váci-kapu és Hakker-ház körüli vásárpiaza maradt. Ott foglaltak helyet a tulajdonképeni «alla grossista» és «alla minutista» (nagyban és kicsinyben) kereskedők boltjai közelében mindazok az iparosok és kereskedők, a kik az aránylag drágább helypénzt (bécsi lábontként I. osztály 10, II. osztály 8, III. osztály 6 és IV. osztály 5 kr.) megfizetni képesek voltak. Itt volt a legnagyobb forgalom is, uracsok, dámák itt fordultak meg leggyűlöttebben, hogy szükségleteiket a legközelebbi vásáridőig beszerezzék. Mert abban az időben nagyon kevés volt még Pesten a nyílt üzlet, a hol minden időben vásárolni lehetett volna, a mi szemnek, szájnak tetszik. Ezeknek az üzleteknek nagy része nem volt esküdt polgár és magyar alattvaló kezében, úgy hogy üzleteiknek folytatása lépten-nyomon a garasosokd és kiváltságai felett féltékenyen örökös hatóság tilalmaiba ütközött.

A fővásártérrel kiindulva, az Angol királykertetől és a Magazin-kaputól kezdődőleg a Fő-út (a mai Károly-körút) mindkét oldalán a Hatvani-kaputól s azon túl a tulajdonképeni mesteremberek foglalták el hat díjosztályra (5 krajczártól 1 1/2 krajczárig bécsi lábontként) felosztott árúhelyeiket. Itt állottak a szabók, csizmadiak, kalaposok, gyolcsosok, szitakötők. Egész a Dunáig szorultak ki a fazekasok (magyarok és németek) s a fekete cserépedényekkel kereskedők. A Rókuson túl a barom-piac volt a vásár végső állomása.

Ne gondoljuk azonban, hogy a vásárosok beosztása oly simán ment, mint a hogy a papíron látszik. Sok és jogos panaszra adott okot mindenekelőtt a helypénz drágasága, melyet a város önkényesen szabott ki, ámbar 1775-től fogva volt egy felsőbb rendelet, mely szerint kövezett városokban hét krajczárnál, kövezetlenekben pedig négy krajczárnál magasabb helypénzt nem szabad szedni. Pest városa azonban, a piacszabályozás költségeit vetve okul, nagy mértékben emelte a helypénzt, úgy hogy pl. Jánosfőveteli vásárkor egy-egy bódé vagy sátor egy forintba, sőt egy tallérba is belekerült. Azonkívül a parasztok fizettek szekerekenként három krajczárt. Bérelt bolttal bíró kereskedők pedig a vásárjogot egy forint 30 krajczárral tartoztak megváltani, míg azoktól a kereskedőktől, kik magánlakásukban, vagy a városon kívül tartottak raktárokat, a vásáron bécsi lábontként 1 1/2 krajczárt vettek.

Ez a gazdálkodás utolsó sorban persze a vásárló közönség bőrére ment, mert már 1789-ben az összes budai mesteremberek azzal a fenyegetéssel követelték a vásárdíjak leszállítását, hogy ellenkező esetben, tekintve az uralkodó drágaságot, ők is kénytelenek lennének portékáik árát fölemelni.

Még sürűbb panaszokat idézett föl a hely kérdése. Egy-egy jó helyért valóságos harcokat vívtak, évekig tartó pöröket folytattak, régi jusson követelték, sőt egyes családokban nemzedékről-nemzedékre öröklődtek. Így 1755-ben Petrovics Antal pesti kereskedő önhatalmúlag betolakodott a «görög sorba», a hol eddig csak újvidéki és pesti görög és török kereskedőknek volt joguk selymet, posztót, csipkét stb. árulni, azt állítván s hiteles okmányokkal igazolván is, hogy ő azt a helyet még szülői jogán bírja. Nagy volt a riadalom a konkurrenzia által érdekeikben érzékenyen fenyegetett görög és török kalmárok közt, a kik közt ekkor Argérs Mihály, Koszta Ponojót, Kipsenál Nosta, Kacsikodov Miklós, Kacsikiron Mihály s más ily kacsikaringós nevű atyafiak szerepeltek. Fölment a per a császári trónusig, de az igazság mérlegét itt is lenyomta a «gutgesinnt» Petrovics hivatkozása a családjá érdemeire, a melynek tagjai a dícsőséges osztrák hadsereg liszt- szállítói voltak s a Rákóczi-felkelés idejében vérökkel védelmezték Pest városát a kurucz hadak ellen.

1789-ben az árvamegyei gyolcsosok vették nagyon zokon, hogy 32 év óta birt helyükről a Váci-kapunál a pesti hatóság kiszorította őket 546 öllel tovább, a kerepesi-úti vámig, a hol a közönség útjából kiesve, első időben járhatlan helyen képtelenek voltak 30—36 mérföldnyi távrolról hozott s 16 szekéren összesen 24—32 ezer frt értéket képviselő árúikat megfelelően elhelyezni.

Hogy azután mulatságokban sem volt hiány az ily vásárokon, melyeken bizony gyakran elűszött a fölhajtott tinó vagy az eladott gyapju ára, azt abból is gyaníthatjuk, hogy némely szerencsésejétek már annyira elharapozott, hogy például a birbicsel vagy birbicses, melynél mindenféle ábrákkal befestett asztalon gurított gölyök játszták a főszerepet, törvényileg be kellett tiltani, tekintve hogy sok vásáros mindenét elvesztette rajta.

A kinek előbb időtöltésre tellett, megtalálhatta ezt is a már ekkor megnyílt német színházban, a hol Berg op Zoom igazgatása alatt kiváló bécsi színészek is szerepeltek, persze a maiakhoz mérten komikus hangzó primitív viszonyok közt. Nem kell egyébbel jellemeznünk az akkori állapotokat, mint azzal, hogy pl. a pesti színház egy akkori «star»-ját, Ulrich Juliát Berg op Zoom igazgató 1788-ban Bécsből heti 12 frtért szerződtette, de úgy, hogy egyáltalán lakást és kosztot is ad neki, a mit gázsijából levont. Így aztán megtörtént, hogy sokszor hetekig nem látott egy garast sem gázsijából a primadonna s végre kénytelen volt kiköltözni az igazgatótól s a Magyar-utczában lakó Domo-kosnál venni szállást, a hol aztán pert is indított igazgatója ellen, a miért heti gázsijából koszt- és lakáspénzen kívül még kiszolgálás címzén is visszatartott 2 frtot.

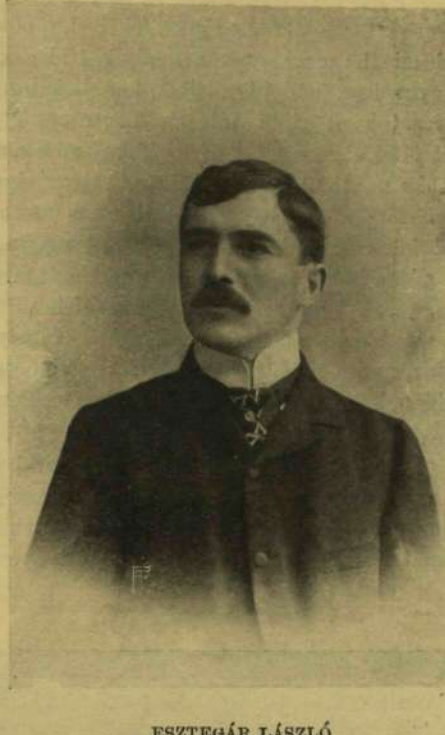
Micsoda Noé bárkája volt egy hajdani pesti vásár, micsoda bábeli zürzavara a különböző nyelvek és fajok keveredésének, ezt elképzelheti az, a ki tudja, hogy ipar, kereskedelem és földművelés mind különböző, fajlag és társadalmilag egészen ellentétes kezében futott össze. Ott volt a németességben megcsontosodott iparos osztály, a magyar Alföld s a Dunán túli szántó-vető népe s a «török subditusok»-nak nevezett rác, görög, török, örmény és armata, kik néhány települt régi német család kivételével, az összes kereskedelmet kezükben összpontosították, nem nagy öröme a tősgyökeres pesti polgárságnak. A már fentebb felsorolt neveknek kívül egy 1771-ben fölvetett összeírás még a következő görög és rác kereskedők neveit mutatja többek közt, mint nem egy, később tekintélyre és vagyonra vergődött pesti patricius család osét: Kyna Nászta, Czompó Pál, Manoli Szilárd, Monaszterly Demeter, Csóka Antal, Dimándy Kristóf, stb. Akortájt tette le a hűségesküt az első Szaczellary (vagy Satyellari) is, ki mint élelmes szűcs telepedett meg Pesten.

V. S.

ESZTEGÁR LÁSZLÓ.

1870—1905.

Az irodalomnak alapos képzettségű, szorgalmas munkása húnymt el sok és súlyos szenvedés után e hó 3-ikán Abbáziában: dr. Esztegár

ESZTEGÁR LÁSZLÓ

László nemzeti múzeumi könyvtárőr. Harminczöt évét még be sem töltötte, de már tizennyolcz éve foglalkozott irodalmi munkássággal. Nagy szorgalom, az irodalom iránti lelkesedés, alapos ismeret voltak jellemző sajátosságai, de kiváló tehetségeit nem fejthette ki teljességükben gyenge szervezete s korán kezdődött betegeskedése miatt, mely idő előtt juttatta sírjába.

1870-ben született Szamosújvárott, honnan tanulmányai folytatása végett Nagy-Szebenbe, majd Kolozsvárra ment. Hatodik osztályú gimnázista korában már dolgozatokat írt a Vadnai Károly által szerkesztett «Fővárosi Lapok»-ba. Egyetemi tanulmányait, mint bölcsészettan-hallgató Budapestben kezdte s ugyanakkor Vadnai Károly felszólítására belépett a «Fővárosi Lapok» szerkesztőségébe. Komoly képzettségre valló irodalmi és esztétikai dolgozataival vona magára az írói körök figyelmét. «A magyar műballada kezdete» című munkájával doktori oklevelet kapott az egyetemen. 1892-től 1895-ig Szamosújvárott és Pesten tanárkodott s dolgozatokat írt a politikai, szépirodalmi és szaklapokba; 1895 elején a Magyar Nemzeti Múzeum tisztviselője lett. Ez időtől fogva sok cikket jelent meg a «Vasárnapi Ujság»-ban is. Tehetségét felelőleg az őszintén méltányolták s alkalmat adtak rá, hogy tanulmányait az irodalomtörténet és bibliográfia terén gazdagítsa. A brüsszeli nemzetközi bibliográfiai konferencián 1897-ben, a következő évben a párisin ő képviselte a Nemzeti Múzeumot s ekkor tartotta francia előadását az újabb magyar irodalomról, mely Párisban 1898-ban önálló kiadásban is megjelent. Ez évben adta ki bibliográfiai tanulmányát a brüsszeli második konferencia eredményéről s a «Magyar Könyvszemle»-ben, melynek társszerkesztője volt, tette közzé azokat az adatokat, melyeket külföldi utazásain bibliográfiai érdekű kutatásai közben gyűjtött. Kutatásokat végzett még az olaszországi, bécsi levéltárakban s régi magyar írók, művészek, tudósok működésére vonatkozó becses közleményeket bocsátott közre a tudományos folyóiratokban a Nemzeti Múzeum gazdag levéltárából merített adatok alapján. Kéziratban maradt hátra egy nagyobb dolgozata Reviczky Gyula költeményeiről s Arany Toldi-trilógiájáról.

Foglalkozott nagyobb irodalmi tervekkel is, melyeket azonban mindinkább elharapozó betegsége miatt nem valósíthatott meg. Szívbetegség idegbaj is járult, mely lehetetlenné tette számára a munkásságot. Viselt melleskes tisztviselői lemondott, irodalmi működését beszüntette, a munkáját elhagyta és elment az abbáziai viruló fürdő közelébe gyógyulni. A keresett gyógyulást itt sem találta meg, a betegség mind jobban erőt vett rajta. Budapesti barátaival levelezés útján itt is fenntartotta az összeköttetést, de tudományos tevékenységét be kellett szüntetnie örökre. Váratlanul érkezett e hó 3-ikán halála híre. Temetését e hó 8-ikán ment végbe szülővárosában, Szamosújvárott.

B. E.

A DRÁGAKÖVEK DIVATJA.

A keleti népek immár századok óta folyton hanyatlának mivelődés és vagyonosság dőlésében, mégis a keleti uralkodók, főúrak s egyéb gazdag emberek kincstáraiban ma is mesés tömege van az ékszereknek és drágaköveknek, melyekhez képest az európai ékszerészek raktárai, sőt a leggazdagabb uralkodók korona-ékszerei is csekélynek tűnnek fel. A mi viszonyaink között nagyon rossz gazdálkodás, sőt megengedhetetlen pazarlás volna, ha valaki vagyona java részét olyan drágaságokba fektetné be, melyek kamatozatlanul hevernek. Keleten ellenben, a hol a rablások, vagyonelkobzások többé-kevésbé meg szokott dolgok közé tartoznak, a gazdag emberek alig tehetnek egyebet, mint hogy pénzüket arany és ezüst drágaságokba fektetik, a melyeknek értéke maradandó s értékükhöz képest csekély helyet foglalnak el s így vesztély esetén könnyű szerrel elrejtethetők.

Nálunk még ez az eset sem áll teljesen, mert tudvalevőleg a drágaságok a mivelit államokban gyakori árhullámzásoknak vannak alávetve. Ez árhullámzás nemcsak s nem is főleg attól függ, mekkora az arany-, vagy drágakő-termés az egyes lelőhelyeken, nem fedeznek-e fel valahol új lelőhelyeket, hanem a divat szeszélyétől, a mely ugyanazt a drágakövet hol nagy kedveltségre, hol pedig a hamupipőke sorsára juttatja.

A divat e hatásától a drágakövek legnemesebbike, a gyémánt sem birt ment maradni. Nevezetes az is, hogy a gyémánt általában mily későn lett ismeretessé az emberiség előtt. A híres «Kohinór» története ugyan Kelet India ókoriának homályában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt oly ragyogó fényességgel, mint ma, mert nem tudták olyan tökéletesre köszörlíteni, másrészt mert akkor sajnálták is a drágakövek értékét anyagának nagyjában vész el, az ó-testamentum legrégebbi könyvei s egyéb ezekkel egykorú könyvek azonban nem említki sehol a gyémántot, míg más drágakövekről gyakran tesznek említést. Régi időben különben a gyémánt nem is volt

zelhető rosztat s nem egy opálékszerről mesélnek, mely egy-egy családban anyáról gyermeke-re szállva, a nemzedékek egész sorára hozott szerencsétlenséget. Főoka annak, hogy az opál után nem áhítoznak oly nagyon, e kő kényes-sége, az időjárás iránti érzékenysége s az a gond, melyet épségben tartása megkíván.

A drágakő-ívat terén különben jelenleg a legfőbb újdonság az az amerikai eredetű szokás, hogy az év minden hónapjában más drágakövet viselnek, a mihez az a babona fűződik, hogy egy bizonyos hónapban épen egy bizonyos drágakő hoz viselőjének szerencsét. Ez különben nagyon régi, a keleti népeknél ősidők óta közkeletű képzelődés. A kinek gyözi az erszénye, januárban jácintot, februárban ametisztet, márcziusban jaspist visel. Az április kőve a zafir, májusé az akhát, júniúsé a smaragd, júliúsé az onix, augusztusé a karneol, a szeptemberé a chryso-lith, októberben a beryll, novemberben a topáz, decemberben pedig a rubin hoz szerencsét.

Ismeretes, hogy a drágaköveket folyton fenye-

VIRÁGOK KÖZT.

Úgy tesz a természet télen gyermekeivel, a növényekkel, mintha megharagudnék rájuk. Hideg, komor, fagyos lesz, letépi leveleiket, lombjaikat, jég-és hókérget borít rájuk, mintha még a nap gyér sugarait is el akarná tőlük zárni. Tavaszon azután megbékül s mintha jóvá akarná tenni szigorúságát, ismét visszaadja a szép zöld leveleket s ezernyi virággal borít el mindent, fűvet, fát egyiránt. A hová néz, a hová lép az ember, mindenütt virág és virág, piros, kék, sárga, fehér mindenféle változatban, százféle édes illattal. Megkezd a kék ibolya, a gólyahír, a som, majd sorban követik a gyümölcs-fák, tulipánok, orgonák és a többi ezer, meg ezer más vadvirág, kertvirág.

S oly szép, oly lélekemelő e virágos réteken, mezőkön, erdőkön járni s gyönyörködni a természet bájos gyermekeiben, a melyeken kecses lebbennel szállong a tarka szárnyú pillangó s örven-

ház Moszkvában a világ egyik leggazdagabb temploma. Őt kupolája egynyelvező hűvelly vastag aranylemezekkel van behúza. A 480 millió koronába került templom építése ötven évig tartott. Arany és drágaköves díszleteit több száz millióra becsülik.

* **Katonák zsoldja.** A világ legjobban fizetett katonája az amerikai Egyesült-Államok katonája, kinek zsoldja havonként 64 korona 80 fillér. Ellenben az orosz katoná havonként csak egy korona 44 fillért kap.

* **Khinai igazságszolgáltatás.** Ha egy gyilkossággal vádolt khinai ember az ítélethezatal előtt meghal, bűnös volta bebizonyultnak tekintetik. Az elhalt helyett más valakinek kell bűnhődni s azért legidősebb fia egy estendőre börtönbe kerül. Ha a fiú nincsen, a vádolt atyját, vagy fivérét börtönbe meg. A baj a családban keletkezett, mondják, s ezért valakinek lakolnia kell.

* **Az angol vasuti vonalak** egy-egy angol mér-földjére huszonnyolc, az amerikai vasutakra pedig csak hat alkalmazott esik. Ez utóbbi körülményből érthető, hogy Amerikában alig múlik el hónap vala-

VIRÁGOK KÖZT. — Neogrády Antal rajza.

geti az a veszedelem, hogy egyszer majd megtalálják a mesterséges előállításuk módját, a mivel milliárdokra menő kincsek értéke válnék semmivé. Úgy látszik, a gyémántnál legkisebb ez a veszély. Már gyakran sikerült ugyan mesterséges úton, szénből magas nyomás mellett gyémántot előállítani, de csak egészen kicsiny, jóformán csak nagyító üveggel látható darabkákat, a melyeknek alig van értéke. Rubintot s egyéb drágaköveket már inkább tudnak mesterséges úton készíteni, a módját már mintegy hetven év óta tudják. Körülbelül egy évtized óta már gyakrabban kerülnek mesterséges drágakövek a forgalomba s a legutóbbi párisi kiállításon olyan rubintokat is lehetett látni, melyek a szakértők szerint fényre, szépségre felülmúlják a természetes rubintot.

A drágakövek mesterséges előállításának megtalálása különben az emberiségnek nem hoz hasznót, sőt inkább kárára van, mert hasznos csak az oly találmány, a mely gazdaságilag értékes javak előállítását teszi lehetővé. A drágaköveknek nagy tömegben való mesterséges előállítása azonban nem szaporítja, sőt fogyasztja a közvagyonot, mert a meglévő természetes ék-kövek nagy vagyonot tevő értékét leszállítja, nagyrésztben semmivé teszi.

dező zümmögéssel röpköd a szorgalmas méhike. De nem maradnak maguk, társuk kerül egy leánykában, a ki szintúgy gyönyörködik a virágokban. Csakhogy míg a lepke és méh csak a mézet szívják ki a kelyhekéből, a leánya bizony le is tépi őket s a mint képünkön látjuk, koszorút fon belőlük dús, fekete fúrteire. Szinte kegyetlenségnek mondhatnánk a kis virágok letépését, de még se rójuk fel a leánykának, hiszen lehet, hogy mikor koszorút fon belőlük, szíve rejtett mélyében menyasszonyi koszorújára gondol.

EGYVELEG.

* **Oroszországi templomi kincsek.** A világ legdrágább misemondó ruhái az orosz Szent-Synodus házában, a moszkvai Kreml-ben őrzik. Az egyik ilyen ruhába a «Hiszek egy Istenben» teljes szövege igaz gyöngyökkel van kivarra. Nem kevesebb, mint két gyémánttal, rubintokkal és smaragddal kirakott püspöksüveg és számtalan remekművi arany mellkereszt a kinstár azon osztályában van elhelyezve, melyet I-ső Napoleon bevonulásakor a többi helyiségektől egy vastag kőfallal elzártak. Ez a kincs nem került francia kézre, de azért Napoleon a templomból öt tonna ezüstöt és öt mázsa aranyat vitt el. A «Mégváltó» székesegy-

mely nagyobb vasuti szerencsétlenség nélkül, míg az angol balesetek statisztikája évről-évre csekélyebb számokat mutat.

* **Száz millió márkát** ad ki Németország évenként tojásért. E roppant tömeget Oroszország, Galiczia, Magyarország, a Balkán-államok, Kis-Ázsia és utjabban marokkó is szolgáltatják. Maga Németország az ottani tojás-szükségletnek, csak 2-3 százalékat képes saját termeléséből fedezni. Panaszkodnak is e miatt a német nemzetgazdák, de nem segíthetnek rajta, mert az otthon termelt tojás többre kerül, mintha a külföldről szállítják. Az említett kivitelei országban ugyanis a tyukok szabadon futkározza ételük nagy részét maguk szerzik be, míg Németországban, a hol minden talpalatnyi tér eke alatt áll, gabonával kellene a tyukokat folyton táplálni, a mi pedig, mint a kísérletek bizonyítják, nem fizeti ki magát. Így tehát Németország továbbra is kitünő piacra marad a tojás-termelő országoknak.

* **Egy régi, de eddig el nem törölt törvény** szerint minden angol, ír vagy skót ember köteles szükség esetére a hóhér munkáját elvégezni. Egy-egy kivégzésért az illető számára 48 korona fizetés van megállapítva.

* **Az amerikai Egyesült-Államok** összes vagyona 1903 végén nem kevesebb mint 400 ezer millió koronára rögött s így az 1900-ban megejtett becsléshez képest 24 ezer millióval megszorodott.

A NORVÉG ÁLLAM VÁLSÁGA.

Svéd és Norvég országok történetében a legnevezetesebb napok egyike marad 1905 június 7-ike, a mikor a norvég országgyűlés — a *storting* — elhatározta, hogy *II. Oszkár* királytól megvonja a végrehajtó hatalom gyakorlásának jogát, s azonnal hozzáfogott e határozat végrehajtásához. A Svédországgal való szövetséget kifejező lobogókat eltávolították és a független Norvégia lobogóit vonták föl a középületekre, hajókra; a katonaság új esküt tett.

A kis norvég nemzet Svédországgal közös uralkodó alatt él, de nem a legjobb szövetségi barátságban. A norvégek régen, szívósan küzdenek, hogy Norvégia épen olyan független ország legyen, mint Svédország; legyen külön képviselői külföldön és Krisztiana is épen olyan királyi székváros legyen, mint Stockholm, a hol a közös uralkodó tartja udvarát. Ezek óta tart a válság. Legújában a *storting* egyhangulag fogadott el egy törvényjavaslatot, mely kimondja, hogy Norvégiát a külföldön ne a közös konzulságok képviseljék, hanem külön konzulságok. *Oszkár* király ezt a törvényjavaslatot nem szentesítette. Május 27-ikén a stockholmi kastélyban tartott államtanácsban történt ez, a minek következtében *Michelsen* norvég miniszterelnök többi miniszterársai nevében is beadta lemondását, de a király nem fogadta el.

Ettől kezdve mind több szenvedély érlelte a válságot. Krisztiana zajos politikai tüntetések színhelye lett. *Michelsen* miniszterelnök a *storting* június 7-iki ülésén bejelentette, hogy az államtanács összes tagjai letették hivatalukat. Ekkor történt a nevezetes nyilatkozat, mely azt mondja, hogy miután a király nem képes az országnak új kormányt adni és mint-hogy az alkotmányos királyi hatalom e szerint hatályon kívül lépett, a *storting* a visszalépett államtanács tagjait felhatalmazza, hogy mint norvég kormány gyakorolják a királyt illető hatalmat, összhangzásban azokkal a változtatásokkal, a melyeket szükségessé tesz az, hogy a Svédországgal egy király alatt való egyesülés feloszlató, következményeként annak, hogy a király megszűnt mint norvég király fungálni. Mindezekről *II. Oszkár* királyt feliratban értesítették, melyben a *storting* a király közreműködését kéri, hogy a királyi család: a Bernadotte-ház egyik fiatalabb hercege léphessen Norvégia trónjára. A *storting* proklamációját is intézett a norvég néphez. A norvég államtanács már este megtette intézkedéseit Norvégia teljes függetlenségének végrehajtására. Ugyanekkor *Oszkár* királytól *Michelsen*hez a következő távirat érkezett: «Mégkaptam az államtanács közlését és a meghatározottabban tiltakozom a kormány eljárása ellen.» A király felelhet háborúval is, de belenyugodhatik a történetbe, ha családja valamelyik hercege jut a másik trónra. A király harmadik fiát: *Károly Oszkár Vilmos* herceget emlegetik norvég király-jelöltül. Általában békés megoldást várnak. Norvégia azonban kész a nemzeti küzdelemre is.

II. Oszkár svéd király 76 éves; neje *Zsófia* nassau-i hercegnő, kivel 1857-ben kelt egybe s ki most 69 éves. A trónon bátyját, *XV. Károlyt* követte, ki 1872 szeptember 18-ikán halt meg. A király kiváló műveltségű, a művészeteket, irodalmat szerető férfiú és a svédek közt népszerű. Harmeczáróm évi uralkodása alatt nagyon sokat tett mindkét államában a köznyelvéért s maga is nagy buzgalommal művelte a matematikai és hadtörténeti tudományokat. Jeles költő és műfordító is, a régi skandináv költők szellemében irt költeményeit, melyek *Frederik Oszkár* álnév alatt jelentek meg, a svéd tudományos akadémia pályadíjjal tüntette ki. Tudományos czélokra magánvagyo-

nából is sokat áldozott. Házasságából négy fiú-gyermek származott: *Guszláv Adolf* trónörökös, *Wermlaud* hercege (szül. 1858), *Oszkár Károly* Oszkár, *Bernadotte* hercege (szül. 1859), *Károly Oszkár Vilmos*, *Westgotland* hercege (szül. 1861) és *Jenő Napoleon Miklós* Erika hercege (szül. 1865). Közülük a trónörökös *Viktória* badeni hercegnőt vette nőül s három fiúgyermeké van.

ANYÁK ÉS FIAIK.

Michélet óta az irodalomban és tudományban számtalanszor emlegetik, hogy a nagy férfiak rendesen anyjuk szellemi tulajdonságait öröklik s hogy ők tulajdonképen anyjuknak hasonmái szellemi tekintetben. A nagy francia tudós olyan általános szabálynak tekintte ezt, hogy alig ismer előla kivételt. Nyomában sokan támadtak, kik elméletét egyes példákön is kimutatni igyekeztek. *Goetheról* tudjuk, hogy

OSZKÁR SVÉD KIRÁLY.

ő maga is egész írói lényét anyja hatásának tulajdonítja. Mint az emberi lélek fejlődésének általánosabb törvényét azonban újában tette kutatás tárgyává egy külföldi író ezt az érdekes élettani jelenséget.

Végtelen a sora azoknak a nőknek, kik nemes tulajdonságaik kincseit hagyták örökségképpen a fiaikra, s azoknak a híres férfiaknak, kik szellemi nagyságukat az anyák lelkeben szendergő tehetségű kifejlésének köszönhetik. A *Gracchusok* anyja, a fenkült lelki *Cornelia* örökké élő példája a nagy fiakat szülő anyának. De a legkiválóbb egyházatyák közt is megtaláljuk az anyja e hatását. *Szent Agostonnak* atyja szégyény tagostei ember volt, de anyjától, *Monikától* örökölte a fiú tántorithatlan hitét s mély vallásosságát s midőn egyszer később megtevélyedett, az édesanya könnyei s kérései térítették vissza az igaz útra, honnan pályája az egyháztudomány legmagasabb polcaig emelte. Épen úgy korán övezettségre jutott s azontúl egyedül fia nevelésének élt anyjának, *antiochiai Antuzának* köszönhetette *Szent Chrysostom* is egyházatnító nagyságát.

De ezek csak az érzelmi befolyás példái, melyeknek könnyen megmagyarázható az anyai gondolat- és kedélyvilág túlsulya. Hanem a jel-

lem egyéb vonatkozásaiban is a nagyraemelttség első csiráit igen sok esetben az anyja egyéniségében találjuk meg a fiuknál, úgy hogy *Smiles Cromwell* életrajzában, hős lelkületének boncolásánál sokkal kevesebb figyelmet fordított a lord-protector atyjára, mint anyjára. Kimutatja, hogy milyen csodálatos lélekjelenléttel és tetterővel rendelkezett ez a nő, ha mindenki elhagyta is. Fáradhatatlan szorgalmat párosított magas fokú intelligenciával; saját kezeivel teremtette elő őt leányának kelengyéjét, a kiket mind tehetős, jó családok fiait vettek nőül. És később, a *Whitehall* ragyogó termeiben is ugyanezt az egyszerűséget őrizte meg mint *huntingtoni* szerény hajlékában. Fia dicsősége el nem kápráztatta, csak egy tárgya volt gondoskodásának: az ő drága élete.

Vonásról-vonásra hasonló példáját mutatja a szülői nagylelkűségnek *Rubens* anyja is, ez a hősnő, a ki hűlten férjének életét kétszer mentette meg. Egész élete szeretetből és fájdalom-ból volt szöve, csak lelkiereje tartotta vissza a kétségbeesés örvényétől, melyben más törekény női szív elmerült volna. Hét gyermeknek adott e rendkívüli nő életet s mintán férjét korán elvesztette, ő kellett, hogy pótolja a serdületlen árvák-nak atyjukat is. Kétségtelen, hogy *Rubens*, ki imádatlalt csüngött anyján, úgy hogy mikor súlyos betegsége híré meghallotta, Olaszországból haza sietett Antwerpenbe, — neki köszönhetette halhatatlan remekei illetét.

E híres anyák közé sorozható *Washington* anyja is, az erély és jellemző szilárdság ritka asszonyi mintaképe. Az amerikai nép nagy törvényhozója az ő öt gyermeke közt legidősebb volt s 11 éves, mikor édesatyjuk meghalt. De az édesanya csodálatraméltó kitartásának sikerült a nagy gazdaságot és háztartást rendbehozni s oly eredményeket érni el, hogy gyermekei, kiket szeretetteljes gondallal nevelt fel, benne láthattak minden házias erénynek tökéletes megtestesülését.

Rendkívül gyöngéd viszony és kegyelet fűzte édesanyjához a kiváló francia bölcsezt és eszhetikust, *Taine-t* is. Ő is korán, 13 éves korában vesztette el atyját. Hogy mi volt azóta előtte édesanyja, ezt elmondja 1879-ben kelt végrendelete, melyben egyebek közt így fejezi ki hálás fiúi érzelmeit: «Ha anyám túlélne engem, nóm és gyermekeim emlékezzenek meg arról, hogy negyven éven át ő volt egyetlen barátóm, s hogy mindig első helyet foglalt el szívemben, mert egész élete nem volt egyéb, mint önfeláldozás és szeretet. Igyekezzetek engem pótolni neki, mert bármit tettem is, és bármit tegyenek ők, sohasem adhatják vissza azt, a mivel én neki tartozom, mert soha nem volt nő oly tökéletes anyja, mint ő.»

Anyja és fiú közt csak kivételes az a természetellenes feszült viszony, mely oly végzetes nyomokat hagyott hátra egyebek közt *Byron* lelkében. *Byron* anyja szenvedélyes, szeszélyes, zsarnoki természetű volt, a kiben kora övezetysége kifejlészetett minden féktelen vonást. Nem mintha fiát nem szeretete volna igazán, de ingerlékeny, izguló kedélye indulatának egy-egy kitörésében feledtetett vele minden anyai gyöngédséget. Odáig ragadtatta magát, hogy fia bénaságát is kicsüfölte, s hevesebb családi jelenetek közben nem egyszer megtörtént, hogy a szénfogat dobta utána. Csak a ki *Byron* anyját ismeri, fogja valóban megérteni a költő keserű életnézeteit, embergyűlöletét és világfájdalmát.

Jellemző, hogy a pesszimizmus egy másik nagy apostola, *Schopenhauer* is legalább részben az anyai szeretet hiányából szívta magába az életéről való sötét felfogását. A himeves frankfurti bölcselet senki sem ismerte anyjára felére, mint saját édesanyja, a ki pedig épen nem volt közönséges nő, sőt mint *regényirónő*

általános olvasottságnak örvendett. Honnan az a kicsinylés mégis, melylyel az anya fia első irodalmi szárnypróbálgatásait fogadta? Talán saját értékének túlbecsülése, talán az ösztön-szerű féltékenység sugallta neki fia babérainak irig megteppását. A jóra és rosra egyként fogékony nő szív egyik megoldhatatlannak látszó rejtélye előtt állnánk tán itt is, ha nem magyarázná meg részben a rejtélyt magának a fiának öröklött makacs és fegyelmezetlen természet. Schopenhauer nevelése nem volt alkalmas arra, hogy enyhítse jellemének e veleszületett hibáit. A gyermekkorban tett hosszú utazások, korai önmagára hagyatása, függetlensége, mind csak arra voltak jók, hogy nevelése ferdeségeit még szembeszökőbbé tegyék.

Viszont tudnunk kell, hogy Schopenhauer anyjának tulajdonította gyöngéden szeretett atyja öngyilkosságát s családja vagyoni romlását. Azt a különböző helyet, melyet lelkeben atyja és anyja elfoglalt, élénken világítja meg többek közt egy önvallomása, mely gúnyos éllel fordul anyja ellen: «Hogy fuvolat játszó — írja egy helyet, — atyámnak, az egyszerű, prózai danzigi kalmárnak köszönhetem, a ki biztatott, hogy csak tanuljak, nem lehet tudni, miben veszem hasznát. Költői anyám ellenben, a weimari «schöngest», ellene mondott óhajításomnak, s azt mondta: «Lesz majd annyi pénze, hogy másokkal fuvolázasson magának».

Anyja és gyermeke ezen kínos összeütközésében melyik részen van az igazság? Nem merünk eldönteni. De bizonyos az, hogy az édesanya nemestítő hatásának az a hiánya Schopenhauer nevelésében, filozófiájának rendszerére rányomta a nő nem iránti kicsinylésnek, sőt megvetésnek bélyegét. Másfelől elég Schopenhauernek anyjával vagyoni kérdésekben való gyakori összerördülésére gondolnunk, hogy megértjük a pesszimizmus bölcselőjének azt a nézetét, melyet a nőknek üzleti képességeiről vallott. Schopenhauer egyenesen megtagadta anyját s megdöbbenő sivársággal hatnak szavai, mikor az atyja és anyja közt vont párhuzamot ezzel a frázissal fejezi be: «Atyám lelke lebeg fölöttem s ezt mondja: úgy-e, fiam, én jobban gondoskodtam rólad?»

Ez a hamleti meghasonlás a nagy német bölcselő egész gondolkodásán végig vonul s klasszikus bizonyoságot szolgáltat a mellett, hogy az anyák szerepe mily döntő a szellemi világ nagy alakjai lelki életének kiképzésében. Csak oly uralomvágyó, zsarnoki nő, mint Olympias, macedóniai Fülöp felesége, szülhetett világra olyan hódítót, mint Nagy Sándor, a ki fia halála után annyi kegyetlenséget követett el, hogy végre is hasonló tragikus sorsa jutott, mint annyi áldozata. Kassander ösztönzésére mint Antipater és a királyok nemzetiségének kiirtóját vád alá helyezték s kivégezték. Örökre fennmarad szellemesen gúnyos válasza, melyet fiának adott, midőn ez levelében így üdvözölte: «Sándor király, Zeus Ammon fia, anyjának, Olympiasnak üdvözlését küldi.» Olympias erre így felelt: «Kérlek, kedves fiam, hagyd fel az ily kifejezésekkel, nehogy gyanuba hozz engem Hera előtti! Tartanom kellene haragjától, ha azzal gyanúsítás levelemben, hogy vetélytársnője vagyok».

A SPANYOL KIRÁLY PÁRISBAN.

XIII. Alfonz, a spanyolok fiatal királya, mióta nagykorúvá lett s a kormányzást kezébe vette, most indult először külföldi államfők látogatására. Először Páris kereste fel, a minnek a francziák nagyon örültek, mert jelét látták benne annak a testvéries érzésnek, melynek a latin fajok közötti szükségét épen mostanában franczia politikusok és írók oly nagyon hangoztatják. Örömmel, diszszal várták a királyi vendéget, de aggodalommal is, mert a párisi szociálisták azzal fenyegetőztek, hogy botrányokat fognak csinálni s mert Párisban előre is attól tartottak, hogy az anarkhisták is résen vannak az ellen az uralkodó ellen, a kinek országából legtöbb elvtársuk kerül ki.

A szociálisták nem váltották be fenyegetésüket: a fogadtatást nem zavarták meg. A fiatal királyt nagy lelkesülő néptömeg üdvözölte, a mint Loubet elnök oldalán bevont a fővárosba. A tiszteletére rendezett ünnepélyek is

BARABÁS MIKLÓS SIREMLÉKE. — Telcs Ede szoborműve.

szépen, programmszerűen folytak le: a díszebéd az elnöki palotában, a látogatások a város-házban, a Notre-Dame templomban stb., a csapatszemle. Csak a június elsőjére forduló éjszakán zavarta meg az ünnepek összhangját olyan valami, a mi az előzetes programmon nem szerepelt: mikor a király Loubetval az Opera dísz-előadásáról kocsin az Elysée-palota felé hajtott, bombamerénylet követtek el ellene. A bombamerénylet követek el ellene. A nagyobb baj azonban nem történt; sem a király, sem az elnök nem sebesült meg, csak néhány testőr és ló. A merénylet, a ki spanyol anarkhista, elfogta a rendőrség. Képünk XIII. Alfonz királyt az opera díszelőadásán, páholyában ülve mutatja be, tehát kevéssel a merénylet előtt. Párisból a király Londonba ment, a hol az angol udvar és nép nagyon szívélyesen fogadta.

A NÉMET TRÓNÖRÖKÖS HÁZASSÁGA.

Frigyes Vilmos német trónörökös június 6-ikán vezette oltárhoz Czeccilia meklenburg-schwerini hercegnőt. A német birodalom fővárosa ragyogó pompával ünnepelt már napok óta. A menyasszony bevonulása Berlinbe június 3-ikán délután történt. Édes anyjával külön vonaton indult el Schwerinből, délben érkezett Berlinbe a lerthi pályaudvarhoz. Innen a Bellevue-kastélyba ment, a hol a császárné és udvara fogadta, s az után óriási sokaság üdvözölte. Czeccilia hercegnőt délután öt óráig ott maradt a kastélyban, s ekkor vonult be a nyolce lovas gyönyörű hintón a pazarul díszített Berlinbe, a százezrek lelkesedése közt. Nemcsak a tribünök, hanem a háztetők is megteltek. A díszes zöld lomb és piros rózsza volt. A menyasszony mellett az anyacsászárné ült. A menet élén lantosok, testőrök haladtak. A császárné és a hercegnő kísérete hat ló által vont három hintón következtek. Berlin polgármestere a Párisi-téren köszöntötte a leendő császárnét, a ki örömezt fejezte ki, hogy immár minden időre Berlinhez tartozik. A trónörökös a királyi palota előtt várt és tisztelgésre vezényelte az ott felállított századot. A császár és a hercegek is itt fogadták Czeccilia hercegnőt. A császár vezette föl a lépcsőn; ott fent a hercegnők fogadták. Nemsokára a házassági szerződést írták alá. Az ünnepélyeknek a legszebb idő kedvezett. Június 6-ikán délután először a polgári esketés történt meg a palotában, az egyházi esketés pedig a palota kápolnájában, a császári család, az idegen udvarok képviselőinek és küldötteinek jelenlétében. A menyegzői lakomán Vilmos császár beszédet intézett az ifjú párhoz, emelkedett hangú apai és egyszersmind császári beszédet, melyben leányává fogadta Czeccilia

hercegnőt. Intette a fiatal párt, hogy a porosz trónon a kitünő uralkodókat és fejedelmi hőlyeket válasszák példaképül. Legyen házasság-életük mintaképe az új nemzedéknek.

BARABÁS MIKLÓS SIREMLÉKE.

A kerepesi-úti temetőben június 6-ikán avatták föl Barabás Miklósnak, a magyar festészet egyik úttörőjének síremlékét, a ki folytonos művészi munka közben agg korában megérte, hogy meglássa a magyar festészet föllendülését, s a ki még személyesen ismert a mostani művészi gárda nagy része. Telcs Ede, az ifjabb szobrászok egyik kiválója, szintén személyesen ismerte a nagy szakállú, kis termetű művészt, kinek arcképi és egyéni jellemzését közvetlen érzésből jól, plasztikusan adja vissza a sír fölé állított mellszobron. A festőtáblát és ecsetet kezébe adta a szobrász Barabásnak, a melyektől 88 éves korában, 1898-ban történt haláláig a művész nem birt soha megválni.

Sok művész gyűlt össze június 6-ikán a sírnál. Ott volt a művész leánya Ilona, férjével Szegedi Maszák Hugóval; a kormány részéről K. Lippich Elek miniszteri tanácsos, továbbá a művészi egyesületek képviselői. A síremléket az Országos Képzőművészeti Társulat közreműködésével a művészek hozzájárulása emelte. Feszty Árpád, a jeles festő, az úttörő utódjainak nevében a kegyelet hangján mondott beszédben tette le a Képzőművészeti Társulat koszorúját, Telcs szobrász művészi alkotását is méltatván. Az egyszerű köoszlop, melyen a mellszobor nyugszik, erős, tömör. Felirata ennyi: «Barabás Miklós. 1810—1898.» Minél jobban emelkedik a magyar festészet, annál inkább megéri a gránitba vésett egyszerű felirás jelentőségét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Vámbery Ármín emlékiratai. Aligha van a mai Magyarország szereplő alakjai közt egy is, a ki olyan változatos, küzdelmes pályára tekinthet vissza, mint Vámbery Ármín, a ki most magyarul is kiadta «Küzdelmeim» című emlékiratait. Mint földhöz ragadt szegény fiú már születésétől fogva érezte az élet minden keservét, a nyomort, az éhezést, a megaláztatást, tengődvé, sokszor koldus-kenyéren, sokszor lelketlen emberektől kizsákmányoltatva élte át ifjúkorát. Csak a tudás szomja tartotta benne a lelket: legnagyobb nyomorgása közepett sem hagyta abba soha a tanulást. Pedig tudás-vágyának jó ideig nem volt tulajdonképeni eszélja; nem azért tanult, hogy valami gyakorlati pályára vagy elméleti tudományzatra képezze ki magát, — csak magáért a tudásért tanult. Irányt tanulmányainak csupán rendkívüli nyelvtelhetése adott, a mely aztán a nyelvbuvarlatra vitte. Csekély számu pártfogók támogatásával, úgyszólván pénz nélkül ment először Konstantinápolyba, eleget nyomorgott itt is, de nyelvismeretével, élénk kedélyével sikerült megnyernie a törökök rokonszenvét s sorsa jobbra fordult. Második útjára, mely nevét világszerte ismeretessé tette, az Akadémia segítségével indult el, der-visnek öltözve járta be Közép-Ázsia addig csaknem teljesen ismeretlen vidékeit. Könyve, mely e nevezetes utazásáról először angol nyelven jelent meg, ma már közkincsé a mivel emberiségnek s szerzőjét az európai hírességek sorába emelte. Ezt az érdekes pályafutást igen érdekesen adja elő az emlékirat; a kitünő tudós ma már öregkora nyugalmából visszatekintve, kedvtelve beszél gyermek-kora és ifjúsága nyomoráról, apró részletek, valóságos kis megtörtént anekdoták elmondásával teszi közvetlenné előadását, úgy hogy az olvasó előtt szinte megelevenedik az a rongyosruhájú, küzködő kis fiú, a ki oly mohósággal adta magát a tanulásnak Az emlékirat legnagyobb részét úgy olvassa az ember, mint valami jól megírt regényt, de nagyon sok tanulságot is meríthet belőle különösen a fiatal olvasó. Irodalmunknak nem csekély nyeresége, hogy ez emlékiratot, miután angol kiadását szelében olvassák már külföldön, kibővítsse főleg magyar vonatkozásaikban gyarapítva magyarul is olvashatjuk. A magyar kiadás sajtó alá rendezésében a szerzőnek Balla Mihály segédkezett.

A szép kiállítású, 516 lapra terjedő könyvet a Franklin-Társulat adta ki több képpel élénkítve; ára fűzve 10 korona, vászonkötésben 12 korona.

«Mátyás király birodalma és Magyarország jövője» a czíme Bekics Gusztáv legújabb könyvének. A szerző újabb időben az aktuális politikai hírlapírás teréről mindinkább a tudományos publicisztikára adja magát, a melyre egyaránt képesíti kiváló történelmi és jogi képzettsége, mint politikai tapasztalata és írói stílje. Mint újabb munkáit mind, ezt a legújabbat is, a magyar nemzet nagy történelmi hivatásáról való meggyőződés hatja át s azokat a föltételeket keresi, a melyek mellett a hivatást nemzetünk betöltheti. A magyar történet eddig-él legfényesebb időszakát, Mátyás király korát veszi alapul s czélul tűzi ki a nemzetnek, hogy akkori hatalmát igyekezzék újra megszerezni. Ezt pedig földrajzi helyzetéből, néprajzi és egyéb viszonyaiból folyó okokból csak úgy érheti el, ha Európa délkeleti részének élére igyekezik kerülni. Ezt a czélt s elérhetőségének lehetőségeit beható történelmi, gazdasági, statisztikai fejtegetések alapján jelöli meg. A magyar nemzet jövőjének ezt a fényes képét szerinte meg lehet valósítani, mert ha népünk szaporodása tovább is úgy halad, mint eddig, ha a kulturában és gazdasági erőben kellően gyarapodik, magához ragadhatja a hegemoniát nemcsak a Habsburgok többi népei, hanem az egész délkeleti Európa felett. A könyv tartózkodik ugyan az aktuális politikába való beleegyezéstől, mégis egyes tételei szinte az aktualitás erejével bírnak. A lelkes, világos, logikus előadás nagy mértékben emeli a munka hatását. A 256 lapra terjedő kötet a Franklin-Társulat adta ki; ára négy korona.

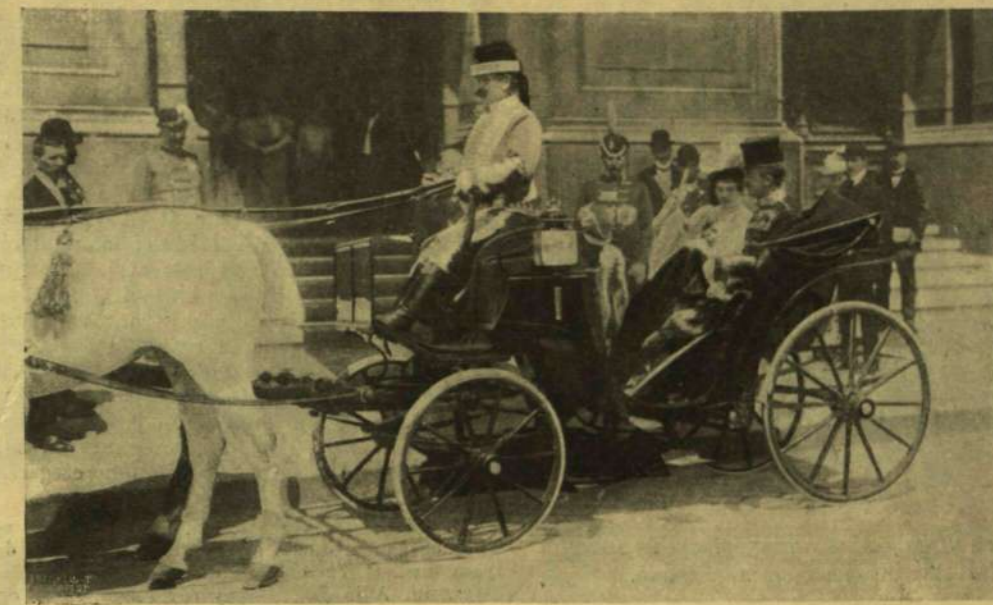
Vértesy Jenő költeményei. Ilyen tartalmú verseskötöny rég nem jelent meg nálunk: 244 lapon csupa történelmi tárgyú, vagy legalább történelmi környezetbe helyezett verses elbeszélést olvasunk, nem kevesebb, mint ötvenháromat. Van köztük egy-kettő, melyet olvasóink már ismernek, mert lapunkban jelentek meg először. A szerzőt mintha a XVI. századbeli historias énekek költőinek szelleme ihlette volna meg, vagy Arany János tanácsa, a ki a hatvanas években váltig biztatta fiatalabb költőinket, hogy a sok egyhangú üres lyrai érzélgés helyett forduljanak a rövidebb lélekezteti verses elbeszéléshöz. Vértesy Jenő tárgyakat keresve bejárja úgyszólván az egész világtörténelmet: bibliai tárgyakat, a klasszikai ókorból való történeteket énekel a kötet elején, aztán a középkor lovagvilágát veszi tollára, hogy később a magyar Árpádkorra, majd a török harcokra s a kurucz mozgalomra térjen. A legújabb kort Petőfőről és Kossuthról szóló költeményei képviselik. Meséi elég változatosak, élénken, mozgalmasan is vannak elbeszélve, nyelve színes, hajlékony, néha valóban költői. Kissé azonban felületes a szereplő alakok rajzában, elbeszéléseiből ritkán bontakozik ki plasztikusan megrajzolt, egyénített jellem; inkább csak általánosságokat tudunk meg alakjaikról. A drámaibb összeütközéseket sem tudja elegendő erővel festeni, viszont azonban néhány versében hatást keltőn nyilvánul az éke a humor iránt. Egészben véve a kötet tartalma munka s komoly igyekezet és becsyágy eredménye. Révai és Salamon nyomdájából csinos kiállításban került ki s czimképét Helbing Ferenc rajzolta. Másuttányul a következő verset közöljük belőle:

Magyar párba.

Németújvári, Győr földülva,
Minden kincsük' elragadták
Német urak, — a rabló faj!
Sváb lovagok, — a haramják!
Iván, a Németújvári,
Ajkták rája vad dühébe,
Iván, a Németújvári
Esküszik, hogy fizet érte.

Ing-leng tolla a sisaknak,
Kihívásra az a jel.
Vérszínű az Iván tolla,
Apródjával küldi el:
«Nosza, Hermann, nosza Berchtold
S ti megannyi németek!
Alljatok ki nyílt mezőre,
Ott vívok meg vétekek!»

Hermann lovag vén Berchtolddal
Vigan kocint arany kelyhet.
Kelyhük' magyar ötvs verte,
Boruk magyar tőkén termett.
Vén Berthold tőlön ifjú tűzzel;
«Allj ki, magyar, — megkapod!»
Szakállába nevet Hermann:
«De az árát megadod!»

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCEG ÉS AUGUSZTA FŐHERCEGNŐ MEGÉRKEZÉSE A JÓZSEF FŐHERCEG-SZANATORIUM EGYESÜLET RÖZGYÜLÉSÉRE.

Aratásra ért a termés...
Indul hadba a németésg,
Vas a mellük, vas a hátuk,
Lovak is vassal fedvék.
Ékköves a Hermann vértje,
Berchtoldon réz vért feszül.
Konrád pajzsán sarkány tátog,
Preusselén meg sas repül.

Fürge fijas magyar népe
Iván úrnak szembejő:
A pánczéluk a bátorság
És a pajzsuk az erő.
Selyem ing van Iván mellén,
Kardja görbe, magyaros.
Maga könnyű, mint a párducz,
Szögössin lova takaros.

«Beste német! ez nem járja,
Hisz' titeket vas takar!»
«Mért nem bujtál te is vasba?
Az a te bajod, magyar!
Czimerünk van fegyverünkön,
Nem veszed meg semmi kiesen!»
«Föl az íjad! Megállj német,
Id'adót te még ma ingyen!»

Lám, a buzgány balga fegyver,
Dárda, szabja oktalan,
De a nyíl már finomabb szer,
De a nyílnek esze van.
Hol a pánczél fűzik össze,
A nyíl szemé odalát,
Bármi kis res akad közbe,
Oda furja be magát.

Aratásra ért a termés:
Dúsán arat a halál.
Szál a nyíl, száll a zápor,
És egytől-egyig talál.
Nyihog a sok megvadult ló,
Hörög a sok leölt ember.
Jaj annak, ki futni próbál!
Árad a vér, mint a tenger.

«Gyilkos magyar, ez nem járja!
Nem vagytok ti lovagok!»
«Mért nem hoztál te is fíjat?
Német, ez a te bajod!»
— Ragyog ég, aranyos nap,
— Búcsúzz, német, el kell válni!
— De apródját küldi által
Iván, a Németújvári:

«Azt üzeni az én gazdám:
Nyílt a karom, tárt a mellem:
Pánczél nélkül álljatok ki,
Egy szál karddal kardom ellen!»
... Föllelékzik a sok német:
Nosza kardra! Meg van mentve!
Iván, a Németújvári,
Mint a párducz, úgy vár szembe!»

Kél Hermann hős: «Hajrá, rajta!
Én megharcolok veled!
... De vért nélkül — én teremtom!
Hisz' fölnyársal a szemem...»
Három vértben se mernének —
Berchtold sápad, Konrád reszket,
— Inkább vívnak az ördöggel!
Szívesebben mind itt vesznek!

Bezeg már olesóbban adják!
Ott hever pajzs pais hátán,
A sok czimer: sas meg rózsza,
Arany medve meg kék sarkány.
Tollas sisak, ékköves vért
Porba fekszik szegényszemre.
Még szablyáik' is elhánnyák:
Úgy hódolnak kegyelemre.

«A polgár» című alatt tanulságos füzetet adott ki Ehen Gyula. Tisztázni igyekezik benne a polgár fogalmát, még pedig úgy, hogy a csupán helyi érdekekkel való foglalkozásból fölemelkedve, a magyar polgár életerős középosztálylává erősödve valósítsa meg hazafias hivatását. Történelmileg vizsgálja a görög, a római, a középkori polgárságot, a czéhrendszer, a magyar polgárság fejlődését, a magyar ezeket s az utolsó fejezetben kifejti a magyar polgárság hivatását. A könyv Nagel Ottó könyvkereskedésében jelent meg; ára egy korona 40 fillér.

Nagy Mihály: «Pusztaszélen». Egy kis kötetben tizenkét rövid elbeszélés van e cím alatt összegyűjtve; valamennyi az alföldi, békésmegyei nép életéből meríti tárgyát. Az irodalomban újszerű dolog ez elbeszélésekben az alföldi paraszt-szociálisták rajza, a szerzőnek azonban — egyelőre legalább — nincs elég írói ereje, hogy ezt a tárgyat a maga jelentőségéhez képest s igazi művészettel állítsa elé. Előadásában van bizonyos élénkség, a népiéletet elég jól ismeri, meséi azonban sablon-szerűek s kevéssé érdekesek. A kötetek Stark Ferencz könyvkereskedésében jelent meg. (Budapest, I., Krisztina-tér 7.)

Rét- és legelőmívelés. Irta Károly Rezső, gazdasági akadémiai tanár. Második kiadás. Ezt az általános elismerést nyert könyvet először a földmívelési miniszterium adta ki, most pedig a Franklin-Társulat rendezett belőle újabb kiadást, még pedig megbővítvé, különösen a mi a legelői fásításokat illeti. A 14 íves, könnyen és érthetően megírt munka nemcsak a gyakorló gazdáknak nézve szolgálna hasznos kalauz gyánant, hanem nagy segítségére lehet a gazdasági tanulóknak és gazdasági vizsgára készülőeknek is, valamint szinte nélkülözhetetlen az olyan községek előljáróinak, a hol közös rétek és legelők vannak. A 103 ábrával is ellátott kötet ára 3 korona 40 fillér.

Csokonai-dalok. Csokonai halálának százados évfordulója alkalmából a debreczeni Csokonai-kör Csokonai megzenésített dalait is közre adja; most jelent meg az első füzet, mely hat dalt tartalmaz, zongorára és énekhangra átírta P. Nagy Zoltán. Ára 3 korona. Ugyanezen dalok négyzetes formájú férfikarra is megjelentek Mácsai Sándor átírásában. Ezen átíratokból is most jelent meg az első füzet, s ára 4 korona.

Nemzeti Színház. Századoszor került színre június 4-ikén a Nemzeti Színházban a «Romeo és Julia». Shakespeare összes darabjai közül e lírai tragédia látszik a legnépszerűbbnek nálunk, mert ezt játszották az ideig legtöbbször. 1844-ben, az első magyar előadás alkalmával, Hivatalt Anikó játszotta Juliát és férje, Lendvay Márton Romeót. E nagyok utódai az ünnepi estén a fiatalok lettek, Paulay Erzsike, Paulay Ede leánya és Beregi Oszkár. A jelentős alkalomra Somló Sándor merőben új jeleneteket készített, melyben sok a merészség és következetlenség, de sok kitünő dolog is van benne, mindenképp a tragédia gyors, szinte rohamos lebonyolódása, a mely a közönséget szüntelen-

FRIGYES VILMOS NÉMET TRÓNÖRÖKÖS ÉS MENYASSZONYA, CZECHILIA HERCEGNŐ.

nül megtartja érdeklődésében. Gyönyörű új díszletek is készültek a századik előadásához, fényes jelmezek tették teljessé az illuziót. Maga a darab tolmácsolása rendkívül érdekes volt. Mindenki feszült várakozással jött a színházba, mert tudta, hogy itt egy művészpálya iránya és egy kedves, bájos fiatal leány jövője dől el. Ez volt tudniillik Paulay Erzsi első nagy szerepe. És többet adott, mint a mennyit várhattunk volna: egy gazdag szív kiáradó szenvedélyt, egy okos, világos elme tudatos uralmát és jóízűt. Zajos taps fogadta és a tetszés egyre mélyebb, őszintébb és szívesebb lett az est folyamán. Kitűnő volt Beregi Romeója; klasszikus alakítás Vizáriné dajkaja, Császár Mercutioja, Ivánfi Tybaltja és Mihályfi Benavoliója. Új volt és egyszerűségében is megragadó Gál mint Lőrinc, egyúttal a Prologus elmés, jellemző tolmáca. Fáy Szeréna mint Capulet, Bakó mint Capulet, Pálfi mint Escalus és Rózsahegy mint Péter keltettek tetszést. Páris szerepét ezúttal először Odray játszotta izlése- sen. Az egész együttes, mely a fináltság zászlaja alatt győzedelmeskedett, hivatva van arra, hogy a tél derekán, a műértő közönség érdeklődésének csúcsponjtján jelenjenek a Nemzeti Színház színpadán. (n.)

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia június 5-ikén Thaly Kálmán elnöke alatt tartott ülésén Thallóczy Lajosnak a Mantovai követségjárás Budán 1395-ben című nagyobb tanulmányából mutatott be részleteket Ováry Lipót. Thallóczy a mantovai levéltár okleveleit dolgozta fel, s érdekes képet nyújt a XIV-ik század utolsó éveiből az akkori felső olaszországi politikai és társadalmi helyzetéről. Zsigmond király politikájáról. Zsigmond király 1394-ben a török zaklatások ellensúlyozására követségeket küldött Mantovába, Velencébe és Franciaországba, felhívva az országokat, hogy európai szövetségre a törökök ellen. Kanizsai Miklós és Szepesi János, Zsigmond követi Velencében biztatást kapván, tovább mentek Milanóba, majd Mantovába, a hol a legnagyobb készséggel fogadta őket Gonzaga Ferenc fejedelem. Onnan Franciaországba, majd Burgundiába és Angliába mentek. Gonzaga viszont külön követet küldött Budára Zsigmondhoz, a kitől Mantovának megvédelmezését kérte a Viscontiak ellen. Ennek a követnek jelentéseit ismereti az értekezés, a melyekből kidomborodnak Zsigmond nagy politikai tervei. Az egyik jelentés azt mondja, hogy a király nem a maga ura, hanem a főurak tanácsai szerint kénytelen uralkodni. A másik jelentése beszámol arról a tanácskozásról, a melyet a primás és a zágrábi érsekkel folytatott. A harmadik jelentés leírja a királynál történt többszöri fogadtatást. A negyedik és ötödik tudósítás pedig elmondja, hogy politikai küldetése minő eredménnyel járt, a melyvel azonban sem ő, sem ura, Gonzaga Ferenc megelégedve nem voltak. A tudósítás még sok apró- lékos udvari pletykáról és egyéb társadalmi ügyekről számol be. Gonzaga követe sehogyan sem érezte jól magát Budán, melyet unalmasnak, szegényes- nek talált a királyi udvarral együtt. — A felolvasást nagy tetszéssel hallgatták.

A Szanatórium-egyesület közgyűlése. Június 4-ikén megalakult a fővárosban tartott gyűlésen az egész országra kiterjedő József főherceg szanatórium-egyesület, melynek célja, hogy a legpusztítóbb betegség, a tüdővész ellen az ország minden részén szervezkedjék.

A tüdőbeteg számára az első szanatórium nálunk a budai hegyek közt épült s Erzsébet királyné nevével viseli. Ennek sikerén felbuzdulva megalakult Békésmegyében a József főherceg szanatórium-

egyesület, és Hódmezővásárhelyen másik egyesület, melyek élén Lukács György békési főispán és neje fáradozik. Az egyesület most országos mozgalmat indított, s a nemes eszmének különösen megnyerte a nőket, a kik a június 4-iki gyűlésre az ország minden részéből nagy számmal jelentek meg.

A gyűlést a Tud. Akadémia dísztermében tartották. Lukács György elnök megnyitó beszédében arról szólt, hogy az ország különböző részeiben folklott érdeklődés ösztönzést, szervezést egyetése és számos más feladat oldandó meg az egyesület keretében. Ezért tette át az egyesület székhelyét a fővárosba. Végül József főhercegről, az egyesület védőjéről emlékezett meg, kit betegsége távol tart a fővárostól és a kit táviratban üdvözölt a közgyűlés. A közgyűlés ezután megválasztotta Augusta főhercegnőt az egyesület és az egyesület kebelében szervezett hálgyűlés védőjévé. Werner László irodáigazgató jelentést tett az egyesület legközelebbi munkaprogramjáról. Nemsokára megérkezett József Ágost főherceg nejevel, Lukács főispán üdvözlő szavaira Augustza főhercegnő nagy örömmel válaszolt:

«Nem találok szavakat arra, hogy kifejezést adjak a boldogságnak, mely szívemet eltölti, midőn drága ipam mellett ez emberbaráti egyesület védőségét átveszem. Adja Isten, hogy rövid időn egész országunkra kiterjedjen és fejlődve, szegény szenvedő embertársainknak gyógyulást és enyhülést hozzon. Mindnyájunkat kérem, küzdjünk vállvetve a borzasztó baj ellen, enyhítsük szeretettel testvéreink kinjait és Isten áldása leend egyesületünkön!»

Ezután dr. Korányi Frigyes tartott előadást a tuberkulózis ellen való világházküzdalem állásáról. Végül a választások a következő eredménnyel történtek meg:

Elnökké egyhangulag dr. Lukács Györgyöt választották meg. Tiszteletbeli elnökök: gróf Almásy Dénes, gróf Almásy Dénesné, özv. gróf Almásy Kálmán, gróf Bathányi Lajos, Dréher Jenő, báró Harkányi Frigyes, Justh Gyula, a képviselőház elnöke, gróf Károlyi Alajosné, Hegedűs Sándorné, Korányi Frigyes, herceg Lovkowitz Rezsőné, Lukács Györgyné, Rákosi Jenő, gróf Teleki Tiborné, gróf Tisza Istvánné.

MI UJSÁG?

A punktdői ünnepek alkalmából néhány napra elcsúszdult még a vallság is. A politikai klubok üresek. Képviselők, miniszterek, pártvezérek elutaztak a fővárosból. A miniszterelnök Gözsten tölti az ünnepeket. A vallságban az elmúlt héten mindössze egy kis epizód fordult elő. A vallság nagyszemélyzetű arenájában mint új szereplő jelent meg hirtelen Kvassay István, a konstantinápolyi konzulár bíróság elnöke, ki állítólag a vallság miatt utazott Bécsbe, aztán váratlanul Budapestben termett, folkereste a szövöttek ellenük vezetőit, tanácskozott velök — de azok nem tudták kifürkészni, kinek a nevében, kinek a megbízásából politizál velök. Kvassay István aztán olyan éppen visszantartott, mint a hogy jött. Budapestre látogatott Konstantinápolyba.

A Margitsziget kápolnája. József főherceg a Margit-szigeten szép kápolnát építtetett azon a helyen, a hol egykor Árpád-házi Szent Margit kolostora és temploma állott. A gót stílusban tervezett kápolna a régi romok közt, a Duna közelében már kész s most dolgoznak kifestésén és belső berendezésén. A kápolna oltáraitra képek helyett az Árpád-ház szentjeinek szobrai jönnek. Az ablakokba pedig remek üvegfestményeket alkalmaznak. A kápolnát, melyet a korán elhunyt László főherceg emlékére emeltek, a jövő évben szentelik föl.

Pozsony város és Fadrusz. A korán elhunyt jeles szobrász, Fadrusz János iránt szép kegyelet-

A NÉMET TRÓNÖRÖKÖS MENYASSZONYÁNAK BEVONULÁSA BERLINBE.

nek adja jelét szülővárosának. Pozsonynak legutóbbi közgyűlése. Elhatározta, hogy Fadrusz özevgyétől a művész hagyatékából megvásárol két szobrot: a farkasokkal küzdő Toldit és a Mária Terézia emlékmű karrarai márványból való eredeti modelljét. A közgyűlés nemcsak a gyászoló özevgy anyagi gondján óhajtott segíteni, hanem Fadrusz János agg édesanyján is, a kinek élete fogyatag ezerszázszáz koronát szavazott meg.

Vajda János szobra. A fehérmegyei Vál község közönsége, a hol Vajda János, a jeles költő ifjúkori éveit élte, a költő emlékére állítandó szobor elkészítésével Holló Barnabást bízta meg, a ki munkájával már teljesen elkészült és a szobor az érczöntőben van. A művész a költőt egyik kezében papírlappal, a másikban czeruzával ábrázolja, melyvel verseit leginkább írta. A szobrot a község főterén állítják föl az őszszel.

A budapesti tudományegyetem rektora és dékánjai. A budapesti egyetemen június 8-ikán választották meg az 1905—6-iki iskolai évre a rektort. Ezt megelőzte az egyes tudománykarok dékánjainak megválasztása. A hittudományi fakultás dékánja Székely István, a jog- és államtudományi Károly János, az orvostudományi újból Generich Antal és a bölcsészettudományi Pasteiner Gyula lett. — A rektorválasztók június 8-ikán Láng Lajos volt kereskedelmi minisztert, a nemzetgazdaságban és statisztika tanárát választották meg rektornak.

Új egyetemi tanárok. A király dr. Goldziher Ignác nyilvános rendes tanári cízzel és jellellegel felruházott budapesti tudományegyetemi magántanárt ezen tudományegyetemen a sémi nyelvi és irodalom nyilvános rendes tanárává kinevezte. Az orientalista tudományokban Goldziher Hatala Péter utda az egyetemen. — A király dr. Rényi József közoktatásügyi miniszteriumi miniszteri titkárt, egyetemi magántanárt, a budapesti József-műegyetemen a közigazgatási jogi és jog-enciklopédiái tanszék nyilvános rendkívüli tanárává nevezte ki. Rényivel, a ki több monografiával gyarapította a közigazgatási jogi irodalmát, jeles tehetséget fiatal tudós megjelent, melyek közül kiválóak a «Magyar mithologia», a «Váradi regesztrum», «A Samu király». Tagja volt a történelmi és régészeti társulatoknak.

Történelmi emléktű helyek. A nagysárosi várnak ama szobáját, melyben a hagyomány szerint II. Rákóczi Ferencet elfogták, most a tulajdonos Pulszky Géza kamarás stilszerűleg helyreállította. — A beszteczbányai ugynevezett Mátyás-házat a műemlékek bizottsága muzeumi czeleokra felújítja. Ugyane bizottság a késmárki evangélikus templomban Thököly Imrénének állítandó síremlék tervezetének elkészítésével Schickedanz Albert műépítést bízta meg.

Az ország minden tájékról, sőt még külföldről is naponta érkeznek tudakozó levelek az Indaszesszről. Az Indaszessz a gyászpirító édesvízi szivacsból (állatfaj) készült, melyről a kir. Természettudom. Közl. 171. füzeté is azt írja, «hogy csallhatatlan gyógyszer, még a legmakacsabb közhvény és csúz esteiben is». Az Indaszessz a törvény védi és az ország legelőkelőbb orvosai ajánlják fejfájás, idegesség, közhvény és csúz ellen. Kitűnő izomvédő szer is. Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész, Sepsiszentgyörgy. Lásd a mai hirdetést is.

Hogy a ló ereje milyen rohamosan fogy megerőltetett munka mellett, minden lótulajdonos előtt ismeretes. Az inak megerőltetése leggyakrabban csak a tulajdonos káros következménye. A lóvak kiváló erőfejlesztése, és rendes munka képessége csak a Kwizda-féle cs. és kir. kizárólagosan szabadalmazott Restutio-fluid rendszer alkalmazása által érik el. Ezen szer kitűnően bevált, serkenti a lovat munkabírásra, s képesíti a legnagyobb erőfejlesztésre.

A SPANYOL KIRÁLY LOUBET ELNÖKKEL, A BEVONULÁSKOR.

HALÁLOZÁSOK.

KANDRA KÁBOS egri egyházmegyei pap, történetíró meghalt 62 éves korában Egerben, a hol június 3-ikán nagy részvétel köztemették el. Több régészeti, történelmi, heraldikai dolgozatot, monografiát írt a lapokba, folyóiratokba, s ő alapította «Adatok az egri egyházmegye történetéhez» című folyóiratot. Okirat-tanulmányai közül több önálló kötetben is megjelent, melyek közül kiválóak a «Magyar mithologia», a «Váradi regesztrum», «A Samu király». Tagja volt a történelmi és régészeti társulatoknak.

KULINYI ZSIGMOND, a «Szegedi Napló» főszerkesztője, a vidéki hírlapírók országos szövetségének elnöke 52 éves korában Szegeden meghalt. A hetvenes évek elején Gelléri Mórral, az országos ipar-egyesület mostani igazgatójával együtt megalapította Szegeden az «Alföldi Hírlap»-ot s 1886-ban a szegedi kereskedelmi és iparkamara titkára lett. Már 1880 óta munkatársa volt a «Szegedi Napló»-nak, melyet akkor Enyedi Lukács, utóbb képviselő és miniszteri tanácsos szerkesztett; később átvette a lap szerkesztését és sok jó erőt gyűjtött a lap köré. Sok elfoglaltsága mellett a vidéki hírlapírók testületi szervezkedése és nyugdíjalapjuk megalapítása körül is sikeres függetlenségi pártnak, s titkára a vidéki malomgyésztetek országos szövetségének. Szeged város közgyűlésén Lázár György polgármester felhívta a törvényhatóságot, hogy testületileg vegyenek részt a temetésen. Ott volt a függetlenségi párt, a kereskedelmi és iparkamara, a Dugonits-Társaság küldöttsége, számos vidéki és fővárosi hírlapíró. Löw főrabbi beszéde után a holttestet kivitték a temetőbe, a hol Békefi Antal mondott búcsúszót.

HEGEDŰS KÁROLY, a ráczkevei kerület képviselője, június elsején elhunyt Budapestben 58 éves korában. Tevékeny ember volt mint ügyvéd, mint a fővárosi törvényhatósági bizottság tagja. A függetlenségi pártot tartozott. 1881-ben választották első ízben képviselővé és 1884-ig a somlyóvásárhelyi kerület képviselte. Károlyi Gábor gróf halála után szülővárosának, Czeplédnek képviselője lett 1896-ig. 1901-ben és 1905-ben Ráczkevény választották meg ismét függetlenségi programmal. Temetésén szülőváros, Czepléd és legutóbbi választókerülete, Ráczkeve küldöttséggel képviseltette magát.

OKOLICSAI SÁNDOR hágaj osztrák-magyar követ holttestét haza hozták és Ormezőn a családi sírboltban temették el.

LIPÓT HOHENZOLLERNI HERCEGE, a ki a berlini esküvői ünnepek alatt ott tartózkodott, június 8-ikán meghalt Berlinben. Lipót herceg, a ki hetven évet élt, a Hohenzollern-ház nem uralkodó ágának volt a feje, bátyja Károly román királynak és édesatyja Ferdinánd román trónörökösnek.

Elhunytak még a közelebbi napokban: BEROMÁN JÓZSEF pozsonyi kanonok, régebben a bécsi Pázmáneum viczerektora, ki Lipót Szalvátor főherceget a magyar nyelvre és a hittanra oktatta, 58 éves korában Pozsonyban. — DERZSI KÁROLY, tizenégy esztendeig budapesti unitárius lelkész, ki részt vett itt az egyházközség szervezésében, később gimnáziumi tanár, hasznos egyházirodalmi munkáit is fejtett ki, 56 éves korában Tordán. — RADOGA GÉZA szabédi unitárius lelkész, 61 éves korában. Az Erdélyi Irodalmi Társaság csak pár hete választotta tagjának. Az elhunyt a nemzetiségi vidéken a magyarságot sokat tett. — FEKETEHERLT KÁ-

A SPANYOL KIRÁLY ÉS LOUBET ELNÖK AZ OPERA DÍSZELŐADÁSÁN.

XIII. ALFONZO SPANYOL KIRÁLY LÁTOGATÁSA PÁRISBAN.

egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár nyugalmazott vezérigazgatója, 80-dik évében a fővárosban. — BÍRSONY JÁNOS ügyvéd, Miskolcon. — MISKE JÓZSEF közoktatásügyi miniszteri számvizsgáló a tartalékos honvédszázados 53 éves korában Lindéviseben, Budapestben temették el. — ALEXY ALBERT rozsnóyi kereskedő, köztisztviselő álló polgár élete 75-ik évében Rozsnóyn. — IFJ. BERTHYÁS PÁL joghallgató 20-dik évében, Kecskeméten. — KONIA GÉZA nyug. uradalmi pénztárnok 46 éves korában Budapestben. — VISZOTA GYULA nyug. kántortanító Ercsiben 64 éves korában. — STROEL JÓZSEF kiskomáromi uradalmi főkapitányi kassza 52 éves korában Hont-Németiben. — PÉCELÉY GYULA ügyvéd, régi honvédhadnagy, 75 éves korában Abauj-Szántón.

HIERONYMI JÁNKA, Hieronymi Károly kereskedelmiügyi miniszter nővére 63 éves korában Budapestben. — ÖZV. SÉCH ISTVÁNNÉ, szül. Csárdán Fáni 56-ik évében Budapestben. — GRÖR Lajosné, sajkóesi ref. lelkész neje, szül. Kolozsváry Etelka, 19 éves korában, házassága első évében, Tolosván. — PETROVAY ADÁM, szül. Horváth Ida báróné 65 éves korában Fényeslitke községben. — ÖZV. ZANATHY IONICANNÉ, szül. Kalós Alojza 94-dik évében Nagy-Károlyban.

Szerkesztői üzenetek.

B. J. Az oroszok vesztesége a Cuszima szigetnél lefolyt tengeri csatában, a dolog pénzügyi oldalát tekintve is roppant nagy. Ugyanis a négy új csatahajó értéke egyenként mintegy 30 millió korona volt, a régebbi csatahajók, partvédők, valamint ezirőlók értékét átlag 12—15 millió koronára lehet becsülni, vagyis az összes veszteség 330 millió korona körül lehet. A japán kébbe került ép. — illetékes könnyen kijavítható hajók közül az «Orel» értéke 30 millió korona, a többieké összesen vagy 50 millió.

O. V. A véres kard nemesek a régi magyaroknál szerepelt, kiknek tudvalevőleg ennek körülhordozásával az északkelet ázsiai török-tatárnépeknek is, habár mászra. Nevezetesen midőn Szibéria meghódította. Jermak kosk vezér az Irtsi mellett lakó tatárokat

1882-ben hűségkötésre kötelezte, az eskütevők ősi szokás szerint egy véres kardot csókoltak meg.

Eger, L. M. A tenger alatt járó hajók szerkezete még koránsem tökéletes. Legnagyobb hátrány, hogy a hajó mozgékonyaságát bizonyos mélységben a víz sulya majdnem lehetetlenné teszi, már pedig a tenger alatt támadó hajó csak akkor működhet sikerrel, vagyis akkor bocsáthat torpedókat az ellenséges hajók ellen, ha ezeket észrevétel nélkül megközelítheti. Azonban tizenöt-húsz láb mélységben még a tengeralatti hajó mozgása észrevehető, nagyobb mélységben pedig a víz nyomása a gép biztonságát veszélyezteti. Hír szerint egy délamerikai hajógyár mérnöke most oly szerkezetű hajón dolgozik, melynél a mélység számításba nem jön. A kísérletek állítólag fényesen sikerültek.

Kurucz-dalok. Bizonyos érék nyilvánul bennük a kurucz-nóták hangja iránt, de ép az hiányzik belőlük, a mire saját szava szerint — minden sorában törekedett: az eredetiség. A régi kurucz-nóták s a miniatúrára támadt újabb effajta költemények motívumait szövi újra. Egyik-másik elég tisztes, de arra, hogy a kurucz-versek mostanában divatos árjában számot tartsanak, nem elegendő bennük a költői erő.

Carducci-fordítások. Az eredeti szépségeit inkább csak sejtetik, mint tolmácsolják; a nyelvben nincs elég szín és gyöngédség, kissé merev és nehézkes. A verselésnek sem eléggé mestere.

A pillanó alszik. Japán dalok. Csak a szavak csengnek-bongnak bennük, a szívben nem keltenek visszhangot.

Tavaszzal. Sem azt nem tudja érezetni, mért oly szomorú az a vidék, a hol most él, sem az alföldi rósa szépségét nem bírja elég friss színekkel festeni.

A derék fű. A kis történetben van ugyan, a mi meghat, mindazonáltal az egész esemény alig érdekelhetné a nagy közönséget.

A fény felé. Nem vagy különb. Több erőlködést látunk bennük, mint erőt; nagy hangja tompán hull alá, mert nem rezg benne igazi szenvedély. Intelligens, s úgy látszik nagyon becsüvés ember munkái, de nem költői munkák.

Összhang. A szokások fiatalos világgáfjalom, a szokások képekben kifejezve, igen kedvetleges rimeléssel.

Nem közelíthetők továbbá: Nagypapám. Lecsógó to partján. Anyámhoz. Kezdetleges rimpengetések. — Tavasz éj. Testetlen, tartalmatlan ábrándozás, némi ügyességgel megírva. — Még. Utazás. Rád gondoltok stb. Iskolas rim-gyakorlatok, — nincs köztük sikeresültebb, valamennyi egyformán kevésbé sikerült. — D... hisasszonyhoz. Földet éri. Szállj ki szivemből, stb. Igen fogatkozás verselés és gyöngye izlés. — Hóvirág. Vallomás. Egyik sem vall költői tehetőségre, — legfeljebb csak hajlamra.

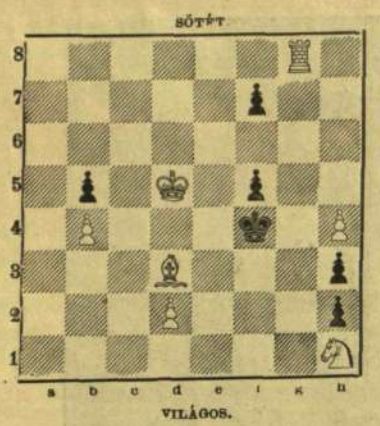
Az Első Leánykötés Egylet m. sz. Gyermekek- és életbiztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. sz. Alapítástól 1863. Folyó év május havában 1.409.000 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.151.600 K értékű új biztosítási kötvényt állított ki. Biztosított összegek fejében 88.403 K 04 fill. fizetett ki. 1905 január 1-től május hó 31-ig 6.140.800 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 5.095.700 K értékű új biztosítási kötvényt állított ki; biztosított összegek fejében 339.012 K 02 fill. fizetett ki.

Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett. 10449

Ingyen és bérmentve... Gavallér óra, extra lapos... Chronometer-Précisiós... Valódi Roskopf-anker-órák... Ezen óra három erős, valódi ezüst fedéllel 6-50 fr. Vasuti Roskopf, valódi nikkel 2-45 fr. Kétsz. fedéllel 3 fr. 50. Erős Roskopf-óra plombával, acéllal vagy nikkellel lánccsal együtt 2-... fr. Ingóóra 4 fr. feljebb.

SAKKJÁTÉK.

2436. számú feladvány. Berger J.-tól.

Világos indúl a sz ötödik lépésre matot mond.

A 2422 számú feladvány megfejtése Loyd Samutól.

Table with chess moves: 1. Vc8-e1, 2. Bc2-e2, 3. Bc2-e1, 4. V mat

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. Andorfi Sándor. — Kovács József. — Csongorban: Németh Péter. — Bakonyzentúton: Szabó János. — Fakerten: Kintz Róbert. — Keszthelyen: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY. A 20-dik számban megjelent képtalány megfejtése: Házat mindenütt találunk, de házat csak itthon. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Salvator Lithion-forrás. Természetes vasmentes kálium hatású. Vese-, hólyag-, rheuma- és kővesbántalmaknál. Vese- és emésztési szervek hurtaival. Budapest, főraktár Edesku ty L. urnál.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG. Istenem, — így szólhatja az az ember, — mit adnék, ha elhagyódástól és emésztéstől zavartól megszabadulhatnék. Lám, nem is kell annyit áldani. Tegyen minden hölgy és férfi csak egy kisdarab Mandor soványt és vérsírtitó porral, biztos az eredmény! Ezt tekinthetve orvosi és vegyszeri bizonyítvánnyal kimutathatom. — Ne mossa senki el, erről meggyőző: dnt: hozza-sa mer a Mandor port, ha be nem válik, a pénzt duplán visszadom. Csakely 2 kor. 80 fill. Mandor doboz, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utánvétel a pénz be küldés mellett; portomonosan díjazásom küll. Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Török József győgy. szerző, Budapest, Király-utca 12. sz. 11093

Bergmann's Bergmann's Lithion-forrás. Legelőbb és legelőbb BAI-RUM-VÉDŐJEGY. Háshimulus ellen. Korpaa ellen. 11044. Legfinomabb szappan a bőrre különösen szappo ellen. Mindenütt kapható két bányász.

SUNLIGHT SZAPPAN. A ruhát hófehérré változtatja. Használja kérem a SUNLIGHT-SZAPPANT, a világ legelőbb szappant. Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt, kívánatra a helyi képviselő: DIAMANT B. N., VI. Király-utca 98b szolgál.

Hogy karcsuvá lehessünk. A nélkül, hogy egészünknek ártalmára volna, használjuk a „PILULES APOLLO“ melyek tengeri növények alapján vannak előállítva és párisi orvosoktól kinyomtatottak. Ezen könnyen behatárolható gyógyszerrel rövid idő alatt eszaktatlanul elhajt túlsúlyos emésztőpónt és biztosítja a követésűség győgytást mind a két nemnél. Ez a titka minden elegáns hölgynek, ki nyúlón és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy doboz ára utasítással 6-45 bérmentve, utánvétellel K 675 V. Hatle, győgyász. 5 Passage Vardéau, Paris (IX). — Raktár Ausztria-Magyarország részére Budapest Török József, győgy. szerző, Király-utca 12. 11019

Irodalmi jelentés. A ragyogó szépségű Kelet kitűnő ismerője és kutatója, a világhírű tudós, kiváló munkával gazdagította irodalmunkat. KÜZDELMEIM IRTA VÁMBÉRY ÁRMIN. LEX 8 ALAK, 33 IV, KÉPEKKEL, MŰMEL-LÉKLETTEL ÉS FACSIMILÉVEL. Ára: fűzve 10 kor., diszkót. 12 kor.

Küzdelmes viszontagságoknak, egy magyar ifjú pályafutásának a története, aki ernyedetlen, becsületlen munkával, bámulatos lelkierevével és kitartással felküzdötte magát az emberi haladás utató bajnokainak a sorába s magának világhírű nevet, nemzetének dicsőséget szerzett. Vámbéry önéletírása mig egyrészt az elmúlt félszázad történetére nézve sok kérdésben forrásmunka, másrészt regény-nél is érdekesebb olvasmány. Küzdelmes viszontagságoknak, egy magyar ifjú pályafutásának a története, aki ernyedetlen, becsületlen munkával, bámulatos lelkierevével és kitartással felküzdötte magát az emberi haladás utató bajnokainak a sorába s magának világhírű nevet, nemzetének dicsőséget szerzett.

KODAK fényképészet sötétkamra nélkül. 1905-1906. évi árjegyzék ép most jelent meg! KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

KOSSUTH FERENCZ. Rózsafly Alajos dr. m. kir. államrendéségi, Tóthfalussy Gyula dr. m. v. h. orvos és szótalan előkelőség elismerte, hogy a törvényesen védett székely havasi INDSZESZ a legelőbb szerfejtés, készvény, csúsz, szagatás s meghűléstől származó összes bajok, mint nátha stb. ellen. Győgyhatást tekintében a leghiresebb fürdők balzsamos erejét is felülmúlja. Egyedüli szer, mely a külföldön is óriási elhíresedre és elismerésre tett szert. Használatában van a legelőbb győgyító intézetekben. Olesósgánál fogva mindenki megszerezheti. Nagy üveg 2 kor., kis üveg 1 kor., 3 nagy vagy 6 kis üveg bérmentve. Kivonat a kir. Természettudományi Közöny 171-ik füzetéből: «A gyászprító vagy a vizgyöngy (spongilla lacustris) egy edesvízi szivacs, mely a halások által került a nép győgyserkényébe. Háromszákvármegyében az Olhóbi, a Fekete tnyóból s tavakból halásznak ki, a hol a szilipike és kő akra rázapadra találhat. Rematikus hajókban sikerrel, csaknem mint eszaktatlanul győgyeztet használják, mely még a legmárcasabb köszr, és eszű esetében is igen hathatósan bizonyult. Ebből s más székelyföldi győgy növényekből készült az Indszesz. győgyserztárának székelyföldi győgytermekek földolgozó műlaboratóriumában. Sepsiszentgyörgy 5. Budapesti főraktár: Török József győgytárában Király-utca 12. — Kapható minden nagyobb győgyserztárban és drógeriában. 11118

Gróf Hugonny Vilma dr. orv. Budapest, Szabóky-u. 41. a bőr ápolására egyedül a törvényileg védett székely havasi tej-ALBA-krémet és ALBA-szappant ajánlja, mely havasi bivaly-tajjal készül és semmi ártalmas vegyértékkel nem tartalmaz. E zsíradék nélküli krém a bőr tisztítását szolgálja, hanem saját laboratóriumomban a legelőbb felügyelet mellett készülnek. Ára: krém 1 kor. 50 fill., fél adag 1 kor., szappan 1 kor., hölgykör 1 kor. 50 fill. 2 krém, 2 szappan, 2 hölgykör bérmentve küldetik. A friss készítményeknek postai széküldése minden szerdán történik. Készül: Balazsovich Sándor győgyserztárának székelyföldi győgytermekek földolgozó műlaboratóriumában. Sepsiszentgyörgy 5. Budapesti főraktár: Török József győgytárában Király-utca 12. — Kapható minden nagyobb győgyserztárban és drógeriában. 11118

MÁLNÁSI SICULIA artézia győgyforrás. Természetes meleg (38° C.) vasas győgyfürdő Bars vármegyében, feyenes és lombos erdő környezete szilmesen völgyben. Posta, táv- és interurban telefonállomás. — Győgyserzár helyben. Vasuti állomás: Szénásfalu-Vihnye, a fűrdőtől 5 kilomét. távolságban. Kiváló győgyhatású női betegségek, vérzegység eseteiben és idegbajokban. Hídgyőgyvizek. Láp és fenyőfürdők. TESSÉK A „SICULIA“ NÉVRE FIGYELNI.

Epp most jelent meg! Mátyás király birodalma és Magyarország jövője. IRTA: BEKSICS GUSZTÁV. Ára 4 korona. A MAGYAR NEMZET fényes múltjának A egy korszakát mutatja be a kiváló publicista e munkájában. A szemünk előtt lebegő politikai aktualitásnak önkénytelen történeti háttérrel képezi, amennyiben a fejtogetések Magyarország történeti momentumai kivül, főleg azon négy százados evolúciót tartalmazza, mely Mátyás király-nál kezdődve, de különösen I. Ferdinánd trónraléptétől végbement és mely, mert a népek s államok evolúciójában megállás nines, folytatódik a jövőre is. A magyar nemzet és állam fejlődésének és végleges megszilárdulásának kérdését a szerző e munkájában történeti alapról tekintette. Bebizonyítja a történeti magyar állammak sokak által kétségbe vont nemzeti jellegét. Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. ÉS FIAI) Részvételárságnál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Magyar Bélyegyűjtő rendkívül érdekes tartalommal bíró bélyegújság, sok illusztrációval. Mutatószám ingyen. Szekula Béla, Budapest, Várház-körút 12.

A szépség ápolására legelőbb szer a MIRANDA-CRÉME. Eltávolít minden bőrtisztatlanságot és az arcznak szép üde kinézetet ad. Nem tartalmaz semmiféle ártalmas vagy mérges szert és nappal is használható. 1 tégely «Miranda»-crème 1 korona. 1 drb «Miranda»-szappan 70 fillér. 1 doboz «Miranda»-puder 1 korona három szilben Budapestben kapható: TÜR. K. JÓZSEF győgyserztárában vagy a kőszitőnél DINES J. G. utódnál-nál, Kézdivásárhely, a nol postai megrendelések azonnal utánvétel mellett eszközölhetnek. 11007

Legelőbb gyermek-hintópor Ámorka. bőrvörösséget, kipállást felmaródásokat stb., gyorsan és biztosan megszüntet. Doboz ára 1 korona, 6 doboz rendelésnél bérmentve. Kapható: BISCHOFF LIPÓT győgyserztárban, Tatán és minden nagyobb győgyserztárban.

A budapesti légszeszgyárak pirszén árai 1905 május hó 1-től. I. oszt. darabos díópirszén 100 kilónként, helyt a gyárunkban 3 korona 20 fillér II. rendű pirszén 2 80 Fuvarozás és berakászt: 1500 kiló súlyú nyílt fuvarokban 100 kilónként 20 fillér ólmozott szálkokban, 250 kilótól kezdve, 100 kilónként 32 fillér 11117 Az igazgatóság.

Vihnye. Kiváló győgyhatású női betegségek, vérzegység eseteiben és idegbajokban. Hídgyőgyvizek. Láp és fenyőfürdők. A fűrdőt Seimeczhánya városa házilag kezelte; gondnok az évenben is Sztanecay Miklós törvényhatósági főgyógyi küldötte ki. Hatóság fűrdőforrás: dr. Dröcsy István, budapesti négygyász. Szobák hetenként 7 K-tól 31 K 50 f.-ig. A szobák árai az elő- és utóvadban (jun. 14-ig és augusztus 23-tól) 40%-kal mérsékeltebbek. Etkészes reggeli, ebéd, uzsonna és vacsora egy napra 3 K, egy hétre 20 K. A fűrdő közelében hídgyőgyvizek is van, melyben fürdőni és csolnázni lehet, mi által e kies fűrdőtelep nyaralásra is igen alkalmas. — Prospektust küld és részletekkel felvilágosítást ad az igazgatóság. 11077 A fűrdő vendéglőjének bérlete az éven lejárva — az 1906. évtől 6 esztelig 10 évre újabb bérbeadást. Pályázni óhajók forduljanak az igazgatósághoz.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK. KÖZGYŰLÉSI MEGHÍVÓ. A Magyar Általános Hitelbank szavazatra jogosult t. ez. részvényesei az 1905. évi június 30-án, pénteken délelőtti 10 órakor, Budapestben, a bank helyiségében (V., Nádor-utca 12. szám) tartandó RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉSRE meghívotnak. A tanácskozás tárgyai: 1. Az igazgatóság tanács és az igazgatóság indítványa a társaság szervezetének módosítása tárgyában. 2. Az alapszabályok módosítása, különösen azok 2., 3., 4., 5., 18., 24., 25., 26., 28., 30-30., 54., 56., 57. és 61. cikkének módosítása. 3. Az igazgatóság javaslata az eddigi igazgatóság tanács tagjainak az igazgatóságba beválasztása tárgyában és a választás megnejtése. 11115 A közgyűlésen minden részvényes hász darab letéti részvény után egy szavazattal bír. A szavazatra jogosult t. ez. részvényesek felhívotnak, hogy részvényüket a le nem járt esztélyekkel együtt a közgyűlés kitűzött határmáig előtt 14 nappal Budapestben a Magyar Általános Hitelbanknál, vagy Bécsben a «K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe» című intézetnél, vagy S. M. von Rothschild bankháznál letétbe tegyék. A részvények számréndben összeállítva a benyújtó által sajátkezrelg aláírt jegyzék kíséretében nyújtandók be. E jegyzék Budapestben két, Bécsben három példányban állítandó ki. E jegyzék egy példány a benyújtónak az átvevő elisméréssével visszazáratik. A részvényes csak ezen elisméréstől a közgyűlés mellett fognak a közgyűlés után visszazárólagot. A közgyűlés helyi jegyzék szolgáló igazolvány Budapestben közvetlenül a letétel alkalmával, Bécsben nyolc nappal a közgyűlés előtti fog kiadást. Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatköpes részvényes által óhajja gyakorolni, a megbízott nevére szóló meghatalmazást az igazolvány hátán kitöltési s aláírni szer. Budapestben, 1905 május 31-én. Az igazgatóság g.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGIÖBB HIRNEVŰ ÓRAZULTE. Alapított 1847. Bausweller János Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab chronometer- és másra, fűtállójá a remontoir igazóárknak stb. stb. ÓRÁK, EKSZERÉK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközölhetnek.

Schicht-szappan

„szarvas“

vagy

„kulcs“

jeggyel

10982

Legjobb, legkiadósabb és ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva!!

Olcsó cseh ágytoll!

5 kilo: új fosztott 9,60 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha fosztott 30 K 36 K

Szállítás portamentes, utánvétellel. A kiserelés és visszavétel portamentesítés ellenében megengedjük. 11023

Benedikt Sachsel, Lobes 279. Post Pilsen, Böhmen.

Világhíru kitüntetett olmtüzi **Quargli.**

Az első olmtüzi gépezetű sajtógár, mely 1839. évben alapított, a saját gyártmányából egy postai küldeményt bérmentve és utánvétellel 3 K 70 fillérért. Nagyobb megrendéseknél a legolcsóbb árak.

JOSEF MEIXNER, Olmtüzi, Böhmei. 10821

VASÁRNAPI UJSÁG

25. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 18.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt évi 24 korona, félre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG évi 16 korona, félre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) évi 10 korona, félre 5. Külföldi előfizetőknek a postai maghatározott vidéki is eszolandó.

SZÉPSÉG KIRÁLYNŐJE VAGYOK

mióta az általánosan közkedvelt NORMA-erőmet használom, mely vegyítiszta, zsír- és higanymentes, az arczbőrre teljesen ártalmatlan, gyors hatásu. néhány nap alatt eltávolít szepit, májfoltot, mitesszert, ráncokat, az arcznak friss üde színt kölcsönöz. Norma-erőmet 1 tégely 2 K, bérmentes küldéssel 2 K 70 fill. 3 tégely 5 K 40 fill.

Norma-puder, mely három színben kapható, dobozonként 2 korona.

Norma-arczosóvíz 1 K 60 fillér.

Norma-szappan 80 fillér.

VÁROSI GYÓGYSZERTÁR a „Fekete sas”-hoz, Temesvár, Szent-György-tér 1/B.
Főraktár: Török József gyógyszerárban Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-út 10688

NORMA-hajfestő,

teljesen ártalmatlan, eddig nem létezett hatást ér el annak használatával, a hajnak természetes színét vissza varázsolja. Egyszeri használat négy hétre elegendő. Kapható fekete, barna és szőke színben. A kezelés teljesen eltér az eddigi használatban levő szerekétől, minthogy a festés csakis egy üvegből történik, s nem, mint a más hasonló hajfestékeké, a hál egyszerre kétféle szert használna szükséges. Arak használati utasítással egy üveg 4 K, bérmentes küldéssel 4 K 70 fill. Két üveg 7 K 20 fill. bérmentes. — Megrendelhető utánvétel vagy a pénz előleges beküldése mellett.

Párisi világkiállítás „Grand Prix” 1900.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercz. udv. szőlő, kerülleti gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.

40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb állóiban használatban van nagyobb elő- és utó-erősítő, inak megerősítő stb. az idomlásnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 11087

Kwizda-féle Restitutions-fluid
csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12., Andrássy-út 26.

Hogy ESZMÉNYI KEBELT

elérhessen, használja ön a **Pilules orientales-t**, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak- és vállcsontokat eltüntetik, a kebelét fejlesztik, erősítik és ismét helyreállítják, a dereknak pedig állandóan kezes embonpoint adnak, a nélkül, hogy a derekat megnagyobbítsák.

A PILULES ORIENTALES
az egészséget mindenkor előmozdítják és legérzékenyebb véralak mellett is bevehető, fiatal leányok által ép úgy, mint hölgyek által, a kiknek keble a szilárdságot elvesztette vagy azt soha sem bírta. Körülbelül kétféle könnyű kezelés. Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentes, utánvétellel K 6.75.

J. Ratió, Pharmacien, 5, Passage Verdun, Paris.
Ausztria-Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10946

Az egyedül létező valódi angol **SZÉPTÓRSZER**

mely már 2-3-szori bekénés után biztosan hat és a bőrnak nem árt, a Balassa-féle valódi angol

Eltávolít minden arczszéptelenséget, kiütést, pattanást, szepit, májfoltot, bőrrájkát (mitesszert) stb. és az arcznak rissz időséget, fiataloságot kölcsönöz. 1 üveg 2 K. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., poudre 1.20 kor.

Érszékelt: **Balassa Kornél** gyógyszerár, Budapest, Erzsébetfalva 15.
Érszékelt hely: **Török József** gyógyszerárban, Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-út 26. **Dr. Egger Leó** „Nádor”-gyógytára, Váci-körút 17. **Zoltán Béla** gyógyszerárban, V. Szabadság-tér, továbbá a következő drogeriákban: **Datsanyi Erzsébet**, V. ker., Marokkó-utca 3. **Fodor Márton**, VII. ker., Király-utca 42. **Lux Mihály**, IV. ker., Múzeum-körút 7. **Nerada Wándor**, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 7. **Molnár és Mőser**, IV. ker., Korona-herczeg-utca 11. 10899

A SZT.-LUKÁCSFÜRDŐBEN.

Természetes forró-melek kápos források. Iszapfürdők, iszapborogatások, masszázs, vizgyógyintézetek, szénsavfürdők, kő- és kátfürdők, gyógyvíz-uzorák. Olcsó és gondos ellátás. Csász. községi, ideg-bőrcsók stb. felől kimerítő prospektust küld ingyen a 10875

Szt.-Lukácsfürdő Igazgatósága Budapest-Budán.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszáradás ellen. A hatásért jótállás vállalattal.

Központi raktár: **SCHWENK L.** gyógyszerész **MEIDLING - BÉCS.**

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellékelt védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-85 kor, előzetes beküldése mellett bérment.

Magyarországi Főraktár: 10929
Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 26.

Mindenütt, minden gyógyszerárban kapható. A hátsón és az uton nélkülözhetetlen szernek van elismervé

Thierry A. gyógyszerész balsama.

Legjobb hatásu rossz emésztésnél és vele együtt fellépő betegségeknél, mint fehérgyomorfaj, gyomorégés, szárazkedés, savképződés, teltségérzet, gyomorgörcs, étvágytalanság, katarrhus, gyuladás, gyengeségi állapot, felfúvódás stb., stb.

Működik mint görcs- és fájdalomcsillapító, köhögést szüntető, nyálkoldó és tisztító szer.

Postán legkevesebb széküldés 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 K költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 K költségmentesen netto.

Kiesinybeni eladásnál a raktárban 1 kis üveg ára 30 fillér, 1 ketős üveg 60 fillér.

Ügyeljünk az egyedüli törvényileg bejegyzett zöld szpáca védjegyre: „Ich dien.” Egyedül ez valódi.

Ezen védjegy utánzása, valamint más törvényileg nem engedélyezett, így forgalomba nem hozható balsamgyártmányok viszonteladása törvényileg tilva van. 10647

Thierry A. gyógyszerész Centifolia-kenőcse

fájdalomcsillapító, puhító, oldó, hűző, gyógyító stb. Legjobb postai széküldés 2 tégely 3 K 60 fillér. Kiesinybeni eladásnál a raktárban 1 K 20 fillér tégelyenként. Főraktár Budapest: Török J., dr. Egger L. I. gyógyszerár; Lugoson Vértés, közvetlen rendelések címzendők: „Schutzengel Apotheke” des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Az összeg előzetes beküldése esetén a szállítást egy nappal előbb történik, mint utánvétellel és az utánvétellel pótdíj is megtagartható, így ajánlatosabb az összeget előzetesen utalványozni és a megrendelést a szelvényen eszközölni és a pontos címet megadni.

Vértés-féle sóborszesz Minden házban szükséges. 10596

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítő szer gyomgöködők, vörösségek és lábhadások számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10852

Készlet. Több mint 3500 arvasi vélemény.

J. SERRAVALLO, Trieste Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filliteres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 8.00.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

Somatose

HÜS-FEHÉRJE.

Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-erősítő szer. 10944

Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.

JÓZSEF FŐHERCZEG. Koller tanár utódi 1902. évi fényképe után.